

»Novi list« izhaja vsak četrtek zjutraj. — Uredništvo in uprava sta v Gorici via Mameli 5; telefon št. 308. — Poduredništvo in podružnica uprave v Trstu via Valdirivo 19/III; telefon št. 39/08. — Uradne ure vsak delavnik od 9. do 12. ure.

Novi list

Naročnina za celo leto 15 L. za pol leta 8 L. Za inozemstvo 30 L. — Trgovski oglasi po 1.— L., osmrtnice, poroke, p. slana, oglasi denarnih zavodov itd. po 1.50 L. za 1 mm v stolpcu. — Mali oglasi po 50 stot. za besedo, najmanj 5 l.

STEV. 33.

V GORICI, ČETRTEK 7. NOVEMBRA 1929.

LETO I.

Tedenski koledarček.

8. novembra, petek: Klavdij in tovariši, mučenci; Bogomir, škof. — 9., sobota: Teodor (Božidar), mučenec; Teofil (Bogoljub). — 10., nedelja. 25. pobinkoštna nedelja. Andrej Avelin, spoznavavec. — 11., ponedeljek: Martin (Davorin), škof. — 12., torek: Martin (Davorin), papež; Livin, škof. — 13., sreda: Stanislav Kostka, spoznavavec. — 14., četrtek: Jozafat Kunčević, škof, mučenec; Serapion, mučenec.

V soboto 9. novembra je prvi krajevec; vreme lepo.

Novice.

Obletnica zmage v Trstu.

Proslavi 11. obletnice zmage nad Avstrijo je prisostvoval tudi vojvoda d' Aosta. Na trgu sv. Justa so slovesno odkrili »žrtvenik III. armade«. Po blagoslovitvi spomenika so nenadoma zadržale strojne puške z grada, v pozdrav je padlo tudi več topovskih strelcev. Nato je tržaški škof mons. Fogar opravil v stolnici slovesno daritev. Svečanosti so se poleg ministra za prekmorske dežele De Bona udeležili tudi diplomatski zastopniki tujih držav, med temi konzuli Francije, Češkoslovaške in Jugoslavije. Ob glavni pomolu so bile zasidrane štiri torpedovke, ki si jih je popoldne ogledal lahko vsak meščan. Vojvoda d' Aosta je ob tej priliki naslovil na Tržačane, »svoje someščane« in »sinove sv. Justa«, posebno poslanico. Zvečer je bilo mesto razkošno razsvetljeno. Slovesnost je motilo slabo vreme, ki mu je pomagala neumorna tržaška burja.

Delavske banke.

V Ameriki so pred osmimi leti železniški mehaniki ustanovili svojo banko. Kapitalisti so se delavcem smejali, češ, čemu pa rabijo svojo banko. Danes je v Združenih državah 28 cvetočih delavskih bank, ki delavcem v njih socialni borbi krepko pomagajo.

Zopet zločinski napad.

Zadnjič smo kratko poročali o napadu na dva fašista v Luksenburgu. V noči od 30. do 31. oktobra je bil izvršen v luksenburški državi v mestu Esch spet nov napad na italijanskega fašista. Napadeni 33-letni Testa je bil na mestu mrtev.

Razširjenje luk.

Kakor poroča tiskovni zavod »Stefani« hoče beograjska vlada razširiti in povečati razne dalmatinske luke, v prvi vrsti Split in Dubrovnik.

Kralj žveplenk.

48-letni Šved Ivar Kruger izdeluje danes žveplenk, kolikor jih svet potrebuje. Na svetu, zlasti na Švedskem ima 150 tovarnen za vžigalice, v kate-

rih je 50.000 delavcev. Monopol na vžigalice ima v večini evropskih dežel.

Kruger, kralj užigalic, je še samec. Živi le za trgovino. Je visoko izobražen človek, ki sam zase le malo potrebuje. V prostem času se bavi nekoliko le z glasbo in slovstvom. — Kaj torej starega fanta žene, da hoče svoje vžigalice vsemu svetu vsiliti?

Javna dela.

V ponedeljek so po raznih pokrajinah pričeli z javnimi deli, ki naj se v osmem letu fašistovske vladavine končajo. Za ta dela je vlada določila 180 milijonov lir.

»Osservatore Romano«.

uradno glasilo sv. stolice, je 4. t. m. prvič izšel v novi tiskarni v vaticanskem mestu. Lice lista je ostalo v glavnem staro, samo mesto »Roma« je sedaj zapisano »Città del Vaticano«.

Medsebojno spoznavanje.

Znani tržaški prevajalec profesor Urbani je prevedel na italijanščino prelepi roman Ivana Tavčarja »VISOŠKO KRONIKO«. Ob tej priliki se v tržaškem »Piccolo« oglašajo neki »b«, ki se o slovenskem pisatelju Ivanu Tavčarju zelo pohvalno izražajo. Posebno poudarjajo, da se je Tavčar znal vglobiti v pristnost slovenske ljudske duše. Na koncu izražajo željo, naj bi se prevedel v italijanščino tudi Tavčarjev roman »Izza kongresa«.

Zrakoplovni promet.

Po uradnih poročilih se je zrakoplovni promet med Rimom in Dunajem znatno povečal. V septembru leta 1928. so letala na tej črti imela 295, letošnje leto pa 371 potnikov. Poštni promet se je pa dvignil do petkratne višine.

Čiščenje.

Tudi ruska komunistična stranka je začela v svojih vrstah čistiti. Vsega skupaj je osrednja nadzorovalna komisija izključila iz stranke 225.000 članov. Danes je vpisanih v stranko le 1,330.000 udov.

Nečloveška mati.

V neki vasi na Poljskem so aretirali razcapano beračico s triletnim otrokom v naročju. Dete je na vse pretege jokalo. Ko so si otroka ogledali, so opazili po vsem trupelcu globoke zareze z nožem, ki so revčka hudo bolele. Po dolgem zasliševanju je beračica povedala, da otrok sploh ni njen, marveč od neke značke. Policija je šla k tej ženski in ugotovila, da je imela pet otrok, katere je proti odškodnini oddajala beračicam. Te babe so te otroke kakorkoli pokvečile, da je otrok vekal in vzbujal usmiljenje mimoidočih.

Zagrebski komunisti.

Zagrebska policija je prišla na sled neki komunistični organizaciji. De-

tektiva Josipa Kerja in Josipa Bana so poslali, naj zgrabita komunističnega vodjo Babiča. Ko ju je ta ugledal, je začel streljati ter je oba ustrelil. Sam pa je zbežal. Še isti dan je policija hotela prijeti komunističnega Hraniloviča. Dva detektiva sta ga pod noč čakala v veži njegove hiše. Hranilovič, ki je bil obveščen, da ga policija čaka, se je nenadoma pojavil pred policistoma ter je enega ustrelil, drugega pa težko ranil. Ko je pa morilec skušal zbežati, so ga prijeli. To je že tretji slučaj, da je policija imela težak posel pri lovu na komuniste.

Tržaški svetilnik.

Od 1. novembra dalje si novi svetilnik na Greti lahko ogledaš brezplačno, ker je dosedanja pristojbina odpravljena. Čuvaju pa se moraš predstaviti z osebno izkaznico. Svetilnik je odprt od 13. do 16. ure v času od 1. oktobra do 31. marca, od 13. do 19. ure ostale mesece; ob praznikih tudi od 10. do 12. ure.

Promet s tujci.

Beogradski listi poročajo, da je sedem angleško-amerikanskih družb naprosilo vlado za dovoženje, da smejo zgraditi na dalmatinski obali okoli Splita in Dubrovnika 60 velikih hotelov za tujce.

Prijateljski obisk.

Ogrski legitimisti, pristaši habsburške dinastije, so pred kratkim imeli na nekem gradu posvetovanje. Ugotovili so, da na Madjarskem ni več pravega navdušenja za kralja. Da bi malce dvignili mrzlo navdušenje, namestavajo še to zimo povabiti nekdanjo cesarico Cito s sinom Otonom na »prijateljski« obisk v Budimpešto.

Generalni tajnik

Društva narodov Erik Drummond je šel po političnih zadevah v Beograd. Od ondi se je napotil v Rim, kjer so ga sprejeli s precejšnjimi častmi. Poluradni »Giornale d' Italia« pristavlja, da bo obisk pripomogel, da se popravi čudna mnenja, ki vladajo o Italiji, v vodilnih krogih Društva narodov.

Napad na Hooverja.

Pretekli teden se je baje imel izvršiti napad na ameriškega predsednika Hooverja. Ko je dirjal predsednikov posebni brzovlak proti Washingtonu, so detektivi vozeči se v lokomotivi pred vlakom trčili ob težek avto, položen povprek tračnic. Komaj so ga tik pred bližajočim se predsednikovim brzovlakom odmaknili. Kasneje so prijeli dva črnca, lastnika tistega avta. Na policiji sta pa možaka izjavila, da sta hotela, naj vlak avto razbije, da bi dobila zanj zavarovalnino, toda da nista vedela, da se prav v tistem vlakcu vozi Hoover.

NOVI list

1929 C 134/1929

070(450.36=163.6)

Odstop.

Znani goriški veletrgovec Anton Orzan, katerega je kakor smo zadnjič poročali napadel tržaški list »Fiamma«, da je bil avstrijski častnik, je odstopil kot podpredsednik pokrajinskega Gospodarskega sveta.

Dva krepka osemdesetletnika.

Dne 24. okt. je praznoval na svojem posestvu »na Kamnu« pri Novem mestu osemdesetletnico znani slovenski politik in pisatelj Franjo Šuklje, še duševno in telesno ves zdrav in čil. Pomembne slavnosti se je udeležil tudi prevzvišeni škof ljubljanski dr. Bonaventura Jeglič. Prevzvišeni, ki je tudi še v polni moči svojih duševnih in telesnih sil, bo v sedmih mesecih obhajal svojo osemdesetletnico.

V starem poklicu.

Bivši avstrijski kancler dr. Seipel je na dunajskem vseučilišču začel po 11. letih presledka spet predavati. Nastopil je s predavanjem »Mir kot socialno vprašanje«. Seipel pravi, da je v starem profesorskem poklicu bolj zadovoljen kot pa na odgovornosti polnem mestu državnega kanclerja (min. predsednika).

Osebnosti vesti.

Te dni otvorijo svoje lastne pravne pisarne dosednji odvetniški koncipijenti gg. dr. Teofil Simčič v Idriji, dr. Lojze Vogrič v Tolminu in dr. Joško Jakončič v Kanalu.

Stanovske zbornice.

Jugoslovanska ustava se v kratkem na ta način izpopolni, da se pridele banom kot posvetovalni organi stanovske zbornice. Tu bodo sedeli zastopniki posameznih stanov in ne več političnih strank. Za take zbornice se je že pred leti zavzemal socialni politik dr. Gosar v »Socialni misli«.

Nevarna šala.

V porenjskem mestu Düsseldorfu so igrali Šekspirjevo igro »Vesele žene vindsorske«. Dvorana je bila polna gledavcev. Naenkrat zavpije nekdo: »Streljali bodol!« Ljudstva se je polastila groza in je začelo dreti proti vratom. V gneči so pohodili par otrok. Ko so pobalina, ki je tisto zavpil, prišli, je dejal, da se je hotel le šaliti.

Vatikanski novci.

Vatikanska država bo kmalu začela izdajati svoje novce, za enkrat le kovane iz zlata, srebra in bakra. Papeški zlatniki in srebrniki bodo nosili na eni strani papeževo sliko, zadaj pa upodobljene rimske bazilike; na bakrenem drobiju bo pa papežev grb in vatikanske palače.

Delavci pri papežu.

Sv. oče je pred dnevi sprejel v posebni avdienci zastopnike delavcev iz raznih dežel. Nemški zastopniki so papežu izročili posebno spomenico o najvažnejših sodobnih vprašanjih delavskega stanu.

Kdo ima stare pesmi?

Treba je, da zberemo skladbe naših skladateljev Volariča in Kocijančiča. Mnogo jih je bilo tiskanih, a se v trgovinah več ne dobijo, mnogo pa jih ni bilo tiskanih ter se nahajajo samo

v rokopisih po zaprašenih knjižnicah in cerkvenih harmonijah in orglah. Kdor hrani kaj takega, naj v imenu dobre stvari pošlje na naše uredništvo. Vsak drobec bo dobrodošel.

Nekulturna policija.

V zadnjem času se množe pritožbe zastran ravnanja s kaznjenci po raznih evropskih ječah. Francoski listi n. pr. pišejo o par slučajih, kjer so jetničarji v neki francoski kaznilnici in celo policijski uradniki pretepali aretirance ter jih žgali po telesu z ogorki cigaret. — Nekaj neverjetnega v 20. stoletju!

Na tečaj!

Dolgo časa se je bralo, da bo orjaški nemški zrakoplov »Zeppelin« poletel na severni tečaj. To bi se bilo zgodilo že pretekli mesec, če se ne bi moštvo zrakoplova uprlo. Te dni se je pa »Zeppelinov« poveljnik Eckener pobotal s svojimi ljudmi ker je v slučaju nesreče obljubil njih družinam bogato odškodnino. Poleteli bodo prihodnjo spomlad. Z njimi pojde tudi sloveči polarni raziskovalec Fridtjof Nansen.

Gersonovo zdravljenje v Trstu.

Tudi v tržaške mestne bolnice je bilo te dni vpeljeno Gersonovo zdravljenje vseh vrst jetik, kostne jetike, očesne, črevesne, pljučne i. dr. Pripravi nemški zdravnik dr. Gerson je po dolgih poskušnjah dognal, da neosoljena rastlinska hrana nenavadno dobro učinkuje na jetične. Mesto navadne soli vzame bolnik posebno sol »Mineralogen«, ki jo je sestavil dr. Gerson sam. Poleg tega zavzije bolnik po zajtrku in po večerji po poldrugo žlico ribjega olja. Nobena jed ne sme biti osoljena. Po nekaj mesecih takšne kure se bolnikom prične vračati zdravje. Pri pljučni jetiki se Gersonovo zdravljenje ni tako obneslo kakor pri drugih, vendar je bil tudi ta uspeh zadovoljiv. V Nemčiji je Gersonovo zdravljenje že zelo v rabi, v Italiji pa ga je Trst prvi upeljal.

Malo rojstev v Trstu.

V prvih desetih mesecih se je rodilo letos v Trstu 3188 otrok, umrlo pa je 3347 Tržačanov; umrlo je torej 159 ljudi več, kakor se jih je rodilo. Znano je, da je imela letos tudi drugod smrt obilno žetev radi hude zime. Kljub temu je število rojstev letos izredno nizko, toliko bolj ako pomislimo, da je n. pr. leto 1913. prineslo Trstu v teku prvih deset mesecev 6895 novih življenj. Število tržaškega prebivalstva je bilo leta 1913. še nižje kakor letos.

Protest pohablencev.

Na 7. občnem zboru vojnih pohablencev in invalidov Italije se je sprejela pretekli terek tudi resolucija, kjer se izraža najodličnejši protest proti inozemskim knjigam, ki namestoma omalovažujejo in manjšajo veljavo italijanskega orožja v svetovni vojni. V mnogih državah se širijo med mladino in izobražence popisi svetovne vojne, ki so zelo žaljivi za Italijo. Zato ima predsednik Delcroix

pooblastilo, da sestavi besedilo protesta in ugotovi »veliko zgodovinsko resnico, da je bila svetovna vojna dobljena v dveh bitkah, prvič leta 1914. na reki Marni, ko je velikodušna nevtralnost Italije dovolila Franciji, da je združila vse svoje oborožene sile ter rešila z obupnim naporom samo sebe in antanto; drugič leta 1918. v Vittorio Veneto, ko so junaške žrtve italijanskega ljudstva pognale v beg eno najmogočnejših armad na svetu in odprle Italiji in antanti poti proti Dunaju in Berlinu.«

V ameriški zapor.

Kdor bi skušal na nepostaven način priti v Severno Ameriko in ga ameriška oblastva pri tem zalotijo, se kaznuje z največ enoletnim zaporom ali z globo, ki gre do 1000 dolarjev ali 19.000 lir. Ameriški sodnik te pa lahko kaznuje tudi z zaporom in globo obenem. Tako se glase lepaki, ki visijo v Trstu v okolici pristanišča.

V pijanosti zgorel.

56 letni posestnik Peter Müller, doma v bližini Subotice v Banatu se je pred dnevi vračal iz mesta proti domu. V mestu si ga je privoščil par kozarcev in je prišel že židane volje na dom svoje poročene hčere, kjer so obhajali ravno botrinjo. Ta svečana prilika mu je dala seveda povod, da se ga je pošteno navlekkel. Pod večer je šel tak proti domu, kjer je takoj legel v posteljo, kadeč cigareto. Ko je par ur pozneje prišel domov njegov sin, je začutil smrad po dimu. Odprl je vrata v očetovo sobo; iz nje je pa bušil tako močan dim, da se je mladenič nezavesten zgrudil. Prihiteli so še drugi domači in z grozo videli, da gori postelja, v kateri je spal oče. Vsaka pomoč je bila prepozna. Nesrečni oče se je najprvo v dimu zadušil, potem je pa še zgorel.

100 let stara

je znana opera »Viljem Tel«, ki jo je uglasbil skladatelj Rossini. 3. avgusta 1829. so jo prvič peli v pariški operi. Dotlej je bil Rossini, ki je svoje ime proslavil tudi s »Seviljskim brivcem«, navajen, da so vse njegove opere izžvižgali. »Viljem Tel« pa se je občinstvu na mah priljubilo. Od tedaj je začela skladateljeva pot navzgor.

Ukradeni avtomobili.

Iz poročila glavne zavarovalne družbe je razvidno, da so lani ukradli v Združenih državah 116.000 avtomobilov. Škoda znaša 80 milijonov dolarjev. Največ jih pokradejo v oktobru in novembru, najmanj pa v februarju.

Poziv.

One, ki so se udeležile natečaja za prt sv. Frančiška, naj pošljejo izgotovljeno delo na naše uredništvo do 30. t. m. 1. decembra se razdele nagrade.

»Cattolica«, zavarovalna družba z generalno agencijo v Trstu S. Nicolò 11/L., naznaja svojim zavarovancem proti toči iz občin Tomaj, Dutovlje, Štanjel, Komen in Sežana, naj se obrnejo radi plačila menic kakor tudi radi izplačila odškodnine na zastopnika Viktorja in Melhijora Šonca v Tomaju.

Kako je s politiko.

Praznovanje zmage.

V nedeljo 3. novembra so se vršile po vsej državi slovesnosti. Praznovala se je obletnica zmage, ki jo je italijanska vojska 4. novembra 1918. izvojevala v Vittorio Veneto ob reki Piavi nad avstro-ogrsko armado. Najpomembnejša prireditev je bila v Rimu, kjer se je vršil istočasno občni zbor vojnih pohabljenecv pod predsedstvom poslanca Delcroix (reci Delcroix). Na zborovanje je prišel tudi načelnik vlade Mussolini, kateremu so navzoči burno ploskali.

Veliki pohabljenec slepi Delcroix ga je pozdravil z vznešenimi besedami in obžaloval, da ni Mussolini že za časa svetovne vojne stal na čelu Italije. Ko smo odhajali na bojno polje, — je rekel — Vas na žalost nismo videli pred našimi vrstami. Zato se pa tolažimo z bodočnostjo, zakaj mi pričakujemo, da nas popeljete tja, do kamor tedaj nismo dospeli. Brez tega pričakovanja bi mi ne vedeli, kaj delati z našim življenjem. Naše ljudstvo je kakor vojak, kateremu se je bojna čelada, ki ga je prej tiščala, končno priljubila, in ki nosi sedaj rad orožje, ker ve, da mu brani življenje, še bolj pa zato, ker upa, da mu zagotovi zmago.

Če bi bili ob izbruhu vojne vi na vladi, bi bili prišli do zmage v Vittorio Veneto brez prejšnjega poraza in vi bi bili tudi umeli, da priborite naši zmagi spoštovanje. Mesto tega ste prišli na krmilo v trenutku, ko je bila vojna že likvidirana, in mi vemo, da se računi med narodi ne dajo več popraviti, če so bili že zaključeni, čeprav so se dogodile pomote ali še hujše nepravilnosti.

Mi vemo tudi, da kdor sedi na mehkem sedežu ne odstopi rad mesta tistemu, ki pride za njim, in da zlepa ne dosežeš nič na tem svetu. Če bi zadostovala vera, ste nam je vi dali toliko, da bi z njo lahko gore predstavljali. Če bi zadostoval ogenj navdušenja, ste ga vi zanetili toliko, da bi se z njim dalo posušiti morje. Toda vse to ne zadostuje in potrebna so druga sredstva.

Nam se ne mudi, zakaj mi vemo, da se zgodovina razvija polagoma. Upamo pa, da bomo dovolj časa živeli, da se lahko še enkrat odpravimo na pohod. Nočemo danes praviti, kaj bomo naredili, ko nas boste pozvali, temveč izjavljamo samo, da nas boste videli in spoznali ob preizkušnji.

Po govoru, kateremu je vsa dvorana ploskala, je načelnik vlade v znak priznanja objel govornika.

Mussolinijeve izjave.

Ko je načelnik vlade sam povzel besedo, je zbornica zagrmela.

Tovariši, sobojevniki!

Nočem vam govoriti na dolgo, zakaj v zadnjem času sem moral držati kar štiri govore, in vaš vodja poslanec

Delcroix je govoril sam tako prepričljivo in ganljivo, da nas je vse prevzelo. Vaša naloga ni še končana. Upam si trditi, da se zdaj šele pričinja. Čim bolj se namreč doba vojne in fašistovskega prevrata oddaljujeta, tem bolj se množi nov rod, ki teh dogodkov ni doživel. Bila bi velika nesreča za domovino, če bi se nekega dne ti novi rodovi vdali materializmu in udobnosti, ki tlači duševnost drugih narodov našega časa.

Samo v Italiji, dragi tovariši, se še časti in poveljuje zmaga. V drugih deželah — in jaz ne govorim samo o premagancih, temveč tudi o zmagovalcih — je vse to že skoro pozabljeno in se je potopilo v prazno, gostobesedno, pretirano miroljubje, proti kateremu smo mi v nepozabnem mesecu majniku 1915. treskali naše strele in nastopali z vso našo strastjo. To mladino moramo skrbno odgajati, da se njena duševnost ne pokvari.

Vi lahko poveste, kaj je bila vojna, kakšne in kolike žrtve so bile potrebne, da smo izvojevali zmago. Vi lahko izpričate mladini in italijanskemu ljudstvu, da je po tolikih bojih in tolikem trpljenju zmaga postala nedotakljiv zaklad, ki ga morajo vsi rodovi spoštovati in množiti. Vi morete biti v tem smislu učitelji in vzgojitelji italijanskega ljudstva.

Vaš predsednik vam je rekel, da bi se bila vojna drugače razvijala, ko bi bila Italija imela druge vlade. Tako mislim tudi jaz. Rečem vam, da bi bil jaz, ko bi bil za časa vojne na vladi, pometel predvsem neusmiljeno izprometa vse osebe, ki so širile strah in sevale needinost, ter jih postavil ob zid v svarilen in koristen zgled vsemu ljudstvu. Končno bi bil podvrgel tudi ljudstvo v zaledju strogi vojni disciplini. Nadalje bi bil potegnil iz podjetij in tovarnen vse one zdrave može, ki so se bili preveč hitro privadili izdelovanju municije in si pri tem mislili, da je mnogo težje in nevarneje z njo streljati. (Zborovalci se smejejo in ploskajo.)

Tovariši! V svetu se govori mnogo, rekel bi, preveč o miru. Toda to nas ne sme najmanj prevariti; tudi radi tega ne, ker se resnično in odkritosrčno nobena dežela ne razorožuje. Mi smo narod, ki je na pohodu, o tem sem trdno prepričan. Ko sem v zadnjem času pazljivo proučeval podatke o našem narodnem življenju, sem se uveril, da postajamo v resnici taki Italijani, kakor jih je Italiji želel naš pesnik Massimo d'Azeglio.

Vi ste izbran del te Italije, vi ste njena prava in resnična aristokracija. Iz tega vašega zborovanja se dviga opomin, ki je ta-le: v slučaju potrebe so vsi bojevniki pripravljani, da se še enkrat vojskujejo in zmagajo.

Ko je Mussolini končal, ploskanje ni hotelo prenehati in se je vedno iznova ponavljalo. Pred odhodom je odkril dva doprsna kipa: kralja Viktorja Emanuela III. in načelnika vlade.

Češkoslovaške volitve.

V nedeljo 28. oktobra so se v češkoslovaški republiki izvršile volitve v državno zbornico. Izid teh volitev bo bržda povzročil, da se bo državna politika Češkoslovaške preokrenila v novo smer. Zato je pravi čas, da si ogledamo Češkoslovaško in nje politično življenje.

Zemlja in ljudje.

Češkoslovaška republika obsega 140 tisoč štirijaških kilometrov, na katerih živi 13.800.000 ljudi. Država je sestavljena iz zelo raznolikih pokrajin: stara kraljevina češka je podobna kotlu, ob čigar robovih tečejo gorovja, po sredi pa reka Vltava; Moravska je rodovitna kmečka dežela; Slovaška pa meji na Donavo in se razteza pod Karpati do Podkarpatske Rusije, dežele, ki je tudi vključena v meje republike. Na tem ozemlju biva narodno precej mešano ljudstvo. Čehov in Slovakov je 8.800.000, to je skoro dve tretjini. Zelo močna je nemška manjšina, ki šteje 3.100.000 duš in biva v sklenjenem ozemlju na severu države v predelih pod sudetskimi gorovjem, v jezikovnih otokih pa razsejana po Moravskem in Slovaškem. Madjarov je 750.000, ob Donavi in po mestih slovaške dežele. V Podkarpatski Rusiji je okoli pol milijona Ukrajincev, v Karpatih in Šleziji pa 75.000 Poljakov.

Čehi in Slovaki, ki tvorijo dvetretjinsko večino in ki vodijo državo, imajo težko nalogo, dati narodnim manjšinam, kar jim po naravnem pravu gre. Priznati moramo, da so to težko, a lepo in za mir med narodi tako koristno nalogo v glavnem dobro rešili. Vse narodne manjšine imajo ljudske šole v materinskem jeziku, kjer starši to zahtevajo. Nemci, Madjari in Rusini imajo srednje, obrtne, kmetijske šole, učiteljska, zavode in denarne prispevke — po istem ključu in za isto število prebivalstva kot Čehi in Slovaki, seveda vse v materinem jeziku. Razen tega imajo Nemci dve nemški visoki šoli.

O tem bomo pa o drugi priliki izčrpno poročali.

Katerim stanovom pa pripada prebivalstvo? Šest milijonov je kmetovalcev, to se pravi ljudi, ki so zaposleni v kmetijstvu. Mogočno so razvite obrti, trgovina in industrija, saj se od njih preživlja 5 in pol milijona ljudi. V javnih službah je 750.000 ljudi, pri hišnih in drugih delih pa 1.430.000 ljudi. Te številke nam kažejo, da ima Češkoslovaška zelo razvito industrijo, tako da v tem med novimi državami prvači. Češkoslovaška, ki leži med agrarnimi državami Romunijo, Poljsko, Madjarsko in Jugoslavijo, jim je naravni tvorničar in dobavitelj za mnoge industrijske proizvode. Če premislimo, kaj to pomeni, bomo brž uvideli, zakaj gre češkoslovaška politika za tem, da se te države (izvzema Madjarsko) tesneje naslonijo ena ob drugo. Zakaj prva krepka podlaga Male antante, kateri načeljuje Češkoslovaška, je ta, da so vse tri članice Male antante, Češko-

slovaška, Romunija in Jugoslavija, zavezale, da bodo skupno branile mirovne pogodbe, ki so nekako evropske gruntne bukve, v katerih je vknjiženo, koliko ozemlja pripada vsaki državi. Če bi kdo hotel te vknjižbe brisati in popravljati, bi zadel ob odpor cele antante. Druga močna podlaga Male antante so skupne gospodarske koristi. Češkoslovaška izvažava v Romunijo in Jugoslavijo svoje industrijske izdelke, uvažava pa iz njih kmetijske pridelke. Poleg srčnih vezi so skupne koristi najboljši cement za zaveznitvo med državami. Tu se nam spet kaže, kako močno vpliva gospodarski položaj države na vso njeno zunanje politiko.

Rekli smo, da je češkoslovaška industrija močna. V premogovnikih je zaposlenih 130.000 rudarjev. Razen premoga kopljejo tudi železno rudo, svinec, grafit in v Joahimovu je ležišče rude, iz katere izdelujejo dragocene radij, in sicer je to ležišče največje na svetu. Močni sta kovinska in strojna industrija, ki zaposlujeta 320.000 delavcev. V predilnicah in tkalnicah, kjer se izdeluje izborno češko platno in sukno, dela 280.000 ljudi. Zelo slovijo tudi tvornice za steklo in one za porcelan. V tesni zvezi s poljedelstvom je obsežna industrija za pivo (plzensko pivo ima svetoven glas) in sladkorna industrija, ki je zelo važna za izvozno trgovino.

Kmetijstvo je v Češki in na Moravskem lepo razvito, na Slovaškem pa, ki je naravno revnejša, bolj zaostala, je še na precej nizki stopinji. Na Češkem in posebno še na Moravskem je kmet strokovno naobražen, gospodari umno in napredno. Kdor je kdaj videl vzorna posestva južnočeških ali hanaških seljakov, zna ceniti umnost in težnjenje po napredku, ki se izraža na krasno obdelanih poljih, umetno zasajenih gozdovih, strokovno negovanih sadovnjakih, modernih hlevih in ličnih, snažnih hišah. — Dežela prideluje žita vseh vrst, a ne dovolj, ampak mora uvažati. Zelo veliko pridelajo krompirja, katerega del gre v tvornice za špirit. S hmeljem zalagajo pivo-

varne, s sladkorno peso pa tovarne za sladkor. Živinoreja je lepo razvita, a vendar morajo lep del klavne živine uvažati — iz Romunije in Jugoslavije.

Ta splošna slika nam kaže, da je Češkoslovaška naravno bogata država z visoko razvito industrijo in naprednim kmetijstvom, ki pa ne more povsem kriti potreb domačega trga.

Politično življenje.

Ko so v Pragi dne 28. oktobra 1918. proglašili češkoslovaško republiko, se je češkoslovaški narod, ki je izredno politično zrel, že zavedal, da bo moral v težkem naporu udariti podlago za novo državo. Zato so se vse češke stranke združile v narodni blok, ki je v raznih sestavah vladal republiko skoraj sedem let. Narodni blok je sklenil državno ustavo ter druge osnovne zakone in s tem trdno zgradil zidove države. Ko je bilo to poglavito delo dovršeno, so stopile na dan druge, socialne in gospodarske koristi, ki jih posamezne stranke zastopajo. Narodni blok je l. 1925. razpadel, nastopila je uradniška vlada. Medtem časom pa se je nemška manjšina, ki preje sploh ni hotela priznati češkoslovaške republike, začela deliti v dva tabora. Na eni strani so stale »stranke zanikanja«, ki so proti državi, na drugi pa »aktivisti«, ki trdijo, da morajo Nemci sodelovati v državnem življenju republike. L. 1926. se je pod vodstvom agrarca Švehle sestavila vlada, v kateri sta sedela dva nemška ministra. Vladna večina je obstajala iz petih čeških in dveh slovaških strank. To je bil zelo velik uspeh, ki so ga Čehi dosegli s svojo preudarno in pravično manjšinsko politiko. Tri leta češko-nemškega sodelovanja v vladi so pomenila velik napredek za državno misel.

Ta vlada je v septembru odstopila in razpisala nove volitve. Poglejmo, kaj so te volitve prinesle. Ker je v Češkoslovaški več narodnih manjšin, ker je kmečki stan močan, delavski tudi, obrtniški stan izrazito opredeljen, ker je mnogo nasprotujočih si interesov, je bil tudi volilni boj zelo pester in so bile stranke številne.

Novi položaj v državni zbornici.

Številčni izid volitev je prišel na svetlo že v »Oknu v svet« v zadnjem »Novem listu«. Obračaj pa suhe številke, kakor znaš, povedale ti bodo le malo. Zato je primerno, da si ogledamo, kakšne so stranke, ki so se udeležile teh volitev.

V volilni boj je šlo 19 strank, kar ni veliko; pri prejšnjih volitvah jih je bilo 30. Tri stranke so popolnoma propadle, 16 pa jih je dobilo sedeže v državni zbornici.

Čeških strank je šest. Najmočnejša je Republikanska stranka kmečkega ljudstva (agrarci), ki je požela 1.100.000 glasov in 46 (preje je imela 45) poslanskih sedežev. Ta stranka brani koristi kmečkega stanu; združuje v sebi veleposestnike, male kmete in kočarje; v kulturnem oziru je odločno svobodnomiselna. Jedro njenih postojank je na Češkem. V moravskih kmečkih množicah pa je zakoreninjena Češka ljudska stranka, ki je dobila 623.000 glasov in 25 (preje 31) poslancev, za desetino glasov manj ko pri zadnjih volitvah. Ta moderna, demokratska, socialno usmerjena in na krščanskih načelih sloneča stranka je občutno izgubila, ker so ji agrarci odtrgali znatne množice kmetov. Obrtna stranka, ki zagovarja koristi velikih in malih obrtnikov, je dobila 12 (preje 13) poslancev; narod. demokratom pa, stranki češkega kapitala, meščanstva, nacionalizma, je pripadlo 360.000 glasov in 15 (14) poslancev; prirastek so jim dali podkarpatski Rusini. Češkoslovaška socialna demokracija, ki pripada umerjeni II. internacionali in združuje v svojih vrstah delavstvo, posebno strokovno izšolano, ter revnejšo inteligenco, je mogočno narastla na 970.000 glasov in 39 (29) poslancev. Tudi narodni socialisti, ki so svoj krotki socializem narodno pobarvali, so dosegli lep uspeh: 767.000 glasov in 32 (28) sedežev.

Močno pa so bili poraženi komunisti, ki so izgubili eno četrtno glasov. Pa še vedno so dobili 752.000 glasov in 30 poslancev, medtem ko so jih preje imeli 41.

E. A. Poe:

ZLATI HROŠČ.

S čolnom smo prišli čez mali preliv na koncu otoka, zlezli na vzpetine na robu celine in šli v severnovzhodni smeri dalje skozi izredno divjo in samotno pokrajino, kjer ni bilo videti človeške sledi. Legrand naju je vodil zelo varno; le tu pa tam je za trenutek postal, da bi poiskal znake, katere je pri kaki prejšnji priložnosti sam naredil.

Tako smo korakali približno dve uri in solnce je baš mislilo zaiti, ko smo dospeli v neko pokrajino, ki je bila še neskončno pustejša kot vse, kar smo dosedaj videli. Bila je nekak planota tik pri vrhu skoraj nepristopne gore, ki je bila od vznožja do vrha gosto zarasla z gozdom in posejana z velikimi skalami, ki so na videz rahlo ležale na zemlji in jih je v mnogih

slučajih samo odpornost dreves, na katera so se naslanjale, ovirala, da se niso zvalile globoko v dolino. Globoke gorske soteske, ki so držale v vse smeri, so dajale kraju še bolj slovesno, otožno lice.

Naravna miza, h kateri smo splezali, je bila gosto zarasla z robidovjem; takoj smo spoznali, da bi bilo nemogoče delati pot brez kose. Jupiter je na povelje svojega gospoda začel delati pot, in sicer do korenin neznanško visokega tulipana, ki je stal na planoti z osmimi ali desetimi hrasti in je vse, kot sploh vsa drevesa, kar sem jih kdaj videl, prekašal po lepoti listja in postave, po mogočnem vejevju in vobče veličastne zunanosti. Ko smo dospeli do tega drevesa, se je Legrand obrnil proti Jupitru in ga vprašal, ali misli, da bi lahko splezal nanj. Stari mož je bil ob tem vprašanju nekoliko presenečen in nekaj trenutkov ni dal nobenega odgovora.

Končno je stopil k velikanskemu deblu, šel počasi okoli njega in ga zelo pazljivo in natančno preiskal. Ko je to preiskovanje končal, je samo rekel:

»Da, gospod, Jupiter je splezal še na vsako drevo.«

»Potem se požuri in splezaj nanje, kajti kmalu bo pretemno, da bi videli to, kar bi radi naredili.«

»Dokod moram plezati, gospod?« je vprašal Jupiter.

»Splezaj najprvo po glavnem deblu; potem ti bom povedal, kam boš moral plezati. — Toda, stoj! Vzemi s seboj skarabeja!«

»Skarabeja, gospod Viljem, zlatega hrošča!« je zakričal zamorec in prestrašen odskočil, »kaj bom s hroščem na drevesu! Vrag naj me vzame, a tega ne storim!«

»Ako se bojiš, Jup, tako velik, močan zamorec kot ti, prijeti nedolžnega, majhnega, mrtvega hrošča, ga lahko

Zanimiv pojav je »zveza proti vezanim listam«, v kateri sta se združila vodja čeških fašistov Gajda in bivši minister Stribny. Dobila je tri poslance in bo brez pomena.

Slovaška ljudska stranka, ki je zgrajena na katoliških načelih in se bori za čimvečjo avtonomijo Slovaške, je precej izgubila, zakaj zbrala je le 425.000 glasov in 19 (23) poslancev. Češke stranke in vladni aparat so pač vse storile, da bi to neljubo jim gibanje uničile.

Nemška manjšina je nastopila s petimi strankami. Obe »aktivistični«, dosedaj vladni stranki, Krščansko-socialna in pa Kmečka, sta dobili vsaka po 16 poslancev in s tem skoraj ohranili svoje posestno stanje. »Negativistični« stranki, ki odklanjati vsako sodelovanje s Čehi, sta Nemška nacionalna in pa Narodno-socialistična. Prva je dobila 8 (10) poslancev, druga pa 8 (7). Močno pa je narastla moč nemške socialne demokracije, kar za 100.000 glasov; razpolaga z 20 sedeži; preje jih je imela 17.

Združene madjarske stranke so zbrale 257.000 glasov in 9 poslancev, Poljaki 2 poslanca in židje tudi dva.

V splošnem velja, da so v novi zbornici umerjene socialistične skupine narastle, ljudske stranke upadle, komunisti pa znatno izgubili. Med Nemci se je mogočno okrepila tista smer, ki zagovarja pošten sporazum s Čehi in dejavno sodelovanje pri državnem vodstvu.

Po teh volitvah je mogoče napovedati sledečo smer notranje politike v češki republiki: Pod pritiskom socialističnih strank bodo spet stopila v ospredje vprašanja, ki zadevajo socialne težnje malih ljudi, kmetov in delavcev. Manjšinsko vprašanje bo prišlo do večje veljave, ker se bo bržda spet ustanovila vlada na podlagi sporazuma med nekaterimi češkimi in nemškimi strankami, ali vsaj s priznajo podporo kake nemške stranke. Zunanja politika pa bo tekla kot dosedaj po poteh miru, sporazuma med narodi in bo težila za tesnejšim sodelovanjem novih držav v Podonavju.

neseš na tej vravici; če ga pa tudi tako ne vzameš, ti bom pač moral razbiti glavo s to lopato.«

»Kaj pomeni to, gospod?« je rekel Jup, očitno osramočen in radi tega popustljiv, »vedno se šalite z ubogim zamorcem. Saj je bila le šala. Jaz naj se hrošča bojim? Kaj me briga hrošč?«

S temi besedami je previdno prijel najskrajnejši konec vrvice, držal žuzelko kolikor mogoče proč od sebe in začel plezati na drevo.

Tulipansko drevo ali »Liriodendron tulipiferum« (pomeni isto, op. prev.), najkrasnejše vseh ameriškanskih gozdnih dreves, ima v svoji mladosti čudno gladko deblo in se večkrat dviga zelo visoko brez stranskih vej; ko pa postane starejše, se skorja vzboči in razpoka in ob deblu se pokažejo mnoge kratke veje. Zato se je v našem slučaju plezanje zdelo težavnejše, kot je bilo v resnici. Jupiter je velikansko deblo objel kolikor

Okno v svet.

Hugenbergovo glasovanje.

Voditelj nemških nacionalistov in velepodjetnik Hugenberg je, kakor je Novi list že pisal, začel silovito borbo proti pomirljivi zunanji politiki Stresemannovi. V imenu nacionalistične stranke je organiziral med nemškim ljudstvom glasovanje proti Youngovega plačilnemu načrtu, proti plačevanju vojne odškodnine in sploh »proti mirovnim pogodbam z antanto. Ljudstvo je bilo tudi pozvano, naj glasuje za to, da se postavijo dosedanji pomirljivi nemški ministri na zatožno klopi in nato v zapor.

Po obstoječih nemških zakonih se mora glasovanja udeležiti vsaj 10 od sto vseh vpisanih volivcev. Ker je na Nemškem nekaj nad 40 milijonov volivcev in volivk, se je moral torej Hugenberg potruditi, da zbere najmanj 4 milijone in par stotisoč glasov, zakaj drugače je njegovo glasovanje propadlo. Do zadnjega hipa je bila nemška javnost in tudi zunanji svet prepričan, da se Hugenbergu to ne posreči. Razglašeno je že bilo na vse strani sveta, da je politika nemških nacionalistov doživela bučen poraz. Toda ko so prešteli glasove, so ugotovili, da je Hugenberg nabral 4 milijone 136 tisoč volivcev in dosegel tako skoro točno predpisanih 10 odstotkov.

Kaj sledi iz tega? Da se po določilih državnih zakonov mora sklep ljudskega glasovanja predložiti parlamentu v razpravo. Ako se večina poslancev izreče za, postane sklep državni zakon in s tem je stvar končana. Če pa večina predlog odkloni, in to je v našem slučaju izven vsakega dvoma, tedaj ima Hugenberg pravico, da se proti sklepu parlamenta obrne še enkrat na ljudstvo, na kar se mora vršiti pravo in končno veljavno ljudsko glasovanje. Pri tem mora glasovati za predlog nad polovična večina vpisanih volivcev, to se pravi 20 milijonov 639 tisoč mož in žena. Da bi Hugenberg mogel pridobiti za svoje predloge take velikanske množice, je popolnoma izključeno. Zato lahko mirno

rečemo, da bo Hugenberg s svojimi načrti končno vendarle pogorel. Bog obvari, ko bi zmagal. Države bivše antante bi takoj vkorakale z vojsko v nemško ozemlje.

Nova francoska vlada.

Voditelju radikalne stranke g. Daladieru se ni posrečilo sestaviti nove vlade. Po več ko enotedenskih poskusih se je moral umakniti in odstopiti mesto radikalnemu senatorju Clémentelu (reci Klemantelu). Toda tudi ta politik ni imel sreče. Zato je predsednik republike gospod Doumergue (reci Dumerg) poblastil znanega parlamentarca Andreja Tardieua (reci Tardjea), naj on sestavi vlado. Andrej Tardieu je zelo sposoben in odločen mož, toda ni socialistom prijazen. Po svojem prepričanju je francoski nacionalist in spada bolj na desno. Za časa mirovne konference v Parizu je bil desna roka starega 82-letnega Clemenceaua (reci Klemenceaua) in je zahteval, naj se Nemci ostro in brezobzirno pritisnejo. Za nemško ljudstvo tako težka versajska mirova pogodba je v glavnem njegovo delo. Danes se sicer Tardieu strinja s politikom Briandovo in se poteguje tudi on za zblizanje z Nemčijo, toda v Berlinu bi kljub temu videli raje drugega moža na čelu vlade. Tardieu je namreč v najkrajšem času sestavil novo ministrstvo, ki obstoji v glavnem iz dosedanjih članov. Aristide Briand je prevzel spet zunanje zadeve, kar nam jamči, da se bo dosedanja politika z Nemci nadaljevala.

Da se v Franciji ni uveljavila bolj demokratska politika, so krivi socialistni demokratje. Daladier jim je nudil nič manj ko 7 ministrov, obljubil jim je, da zniža izdatke za vojsko za 1 milijardo frankov, da pomilosti komuniste in še mnogo drugih stvari. Socialisti so to odklonili, ker so se zavedali, da ne bodo mogli več ostro agitirati med ljudstvom, če sede v vladi. Ozir na volivce je bil večji nego skrb za deželo. Tako je prišel po njih zaslugi na krmilo njih nasprotnik.

mogoče tesno z rokami in koleni, prijel z rokami par izrastkov, stopil z bosiimi prsti na druge in ko se je enkrat ali dvakrat komaj ujel, da ni padel, je končno prilezel do prvih velikih vej; zdaj se mu je vsa zadeva zdela rešena. Nevarnosti v resnici ni bilo več, čeprav je bil plezalec kakih šestdeset ali sedemdeset čevljev nad tlemi.

»Kam naj grem sedaj?« je vprašal.

»Pojdi vedno po največji veji — po tej na tej strani,« je rekel Legrand. Zamorec ga je takoj ubogal in zdelo se je, da brez posebnega strahu; plezal je više in više, dokler ni njegova močna postava izginila v gostem listju; takoj pa sva zaslišala njegov glas: »Kam naj pa sedaj grem?«

»Kako visoko pa si?« je vprašal Legrand.

»Oh, tako visoko,« je odvrnil zamorec, »da vidim nebo skozi listje.«

»Nebo te nič ne briga; pazi, kaj ti povem. Poglej po deblu navzdol in šteje veje pod sabo na tej strani. Mimo kolikih vej si plezal?«

»Ena, dve, tri, štiri, pet. Plezal sem mimo petih vej na tej strani, gospod.«

»Potem splezaj še za eno vejo!«

Čez nekaj minut sva zopet zaslišala njegov glas, ki nama je javljal, da je dosegel sedmo vejo.

»No, Jup,« je zaklical Legrand, očitno zelo razburjen, »sedaj želim, da greš pa tej veji kolikor daleč moreš. Ako opaziš kaj posebnega, povej.«

Sedaj je izginil še zadnji ostanek dvoma, da moj prijatelj ni čisto pri pameti. Nič drugega mi ni preostajalo, kot da sem ga smatral za blaznega, in resno me je skrbelo, kako ga bom spravil domov. Medtem ko sem premišljeval o tem, sva zopet začula Jupitrov glas.

O Zadružni zvezi v Gorici.

V predzadnji številki »Novega lista« smo priobčili »Poslano« novoimenovane predsednika Zadružne zveze g. Cacceseja, v katerem odgovarja na naš članek »O Zadružni zvezi v Gorici« od 1. avgusta 1929. Ljudem smo dali s tem priliko, da spoznajo, kako piše in se brani mož, ki se hvali, da je povzročil razpust uprave Zadružne zveze. Kakor so naši čitatelji opazili, je obramba pisana v strastnem, zelo neprimeren tonu, v kakršnega se mi sami v današnji zavrtnitvi seveda ne moremo spuščati. Naš odgovor velja javnosti, ki ima pravico biti pravilno poučena o resničnem položaju našega zadružništva v goriški deželi.

Pobijanje neobstoječih trditev.

Kar bi takoj ob začetku radi poudarili, je sledeče. V polemiki med dobro mislečimi nasprotniki velja povsod načelo, da moraš trditve nasprotnika podajati vestno in po resnici, da ne smeš torej ničesar pritakniti in ničesar izpustiti, temveč vse po resnici posneti. Najhujše pa je, ako zavračaš trditve, ki je nasprotnik sploh ni izustil.

Tak popolnoma nedopusten način polemike si je izbral g. Caccese. V svojem »Poslanem« pravi, da je član kar v »Novem listu« trdil,

»da je imela ZVEZA (podčrtali mi) po dokončani vojni naloženih pri zavodih onkraj meje okroglih osem in pol milijonov kron in da je zamenjava teh naložb v italijansko valuto povzročila zvezi občutno škodo.«

Ko je to »ugotovil«, je g. Caccese pribil, da je to neresnično, ker da je imela zveza »31. decembra 1921. pri zavodih preko meje le 890 tisoč kron.«

»Ostale naložbe« — pravi on — »se tičejo zadrug, ki so včlanjene pri zvezi, katere pa so imele in imajo še danes lastno avtonomno upravo, jih torej ne smemo zamenjati za zvezo.«

Velika zguba zveze radi naloženih 8 in pol milijonov kron obstoji zato

po Cacceseju samo »v razgreti fantaziji skritega člankarja v »Novem listu«.

To dokazovanje ima na žalost eno hibo, in sicer to, da se bori proti trditvi, ki je mi, kakor znajo čitatelji »Novega lista«, nismo nikdar izustili. »Novi list« je namreč 1. avgusta napisal nekaj čisto drugega, in sicer doslovno to-le:

»Zadružna zveza IN NJENE ČLANICE so imele skoro 8 in pol milijonov kron ali nad 5 milijonov in pol lir mrtvega kapitala izven državnih mej. Ko je pa leta 1924. prišla končno izmenjava, se je izmenjal samo kapital brez naraslih obresti, četudi so ČLANICE in zveza plačevale od tega denarja ves čas svojim naložnikom obresti. Če izračunamo obresti po 6%, pomeni to letno zgubo 300.000 lir; v petih letih so torej ZVEZA IN ČLANICE izgubile 1 milijon in pol lir.«

Kako more g. Caccese trditi, da smo mi članice izpustili in prepisali vso zgubo le na zvezo?

Mimogrede bodi tudi omenjeno, da je tudi druga trditev našega nasprotnika, da je namreč »zamenjava naložb v italijansko valuto povzročila zvezi občutno škodo«, netočna in dvoznačna. Izmenjava v lire je bila sama na sebi velika dobrota. Saj so zadruge prišle po njej do svojega denarja! Škoda je bila le v tem, da se je izmenjava zakasnila in da se je izmenjal le kapital brez obresti.

Zveza sama.

Preidimo k tretji točki. Glede zgub, ki jih je pretrpela zveza brez članic, smo mi napisali 1. avgusta to-le:

»Zveza je imela pri zamenjavi denarja in radi drugih od nje neodvisnih dogodkov okoli 350.000 lir zgube.«

Gospod Caccese tega ne priznava in piše:

»Zveza je imela naloženih dne 31. dec. 1921. pri zavodih preko meje le

890 tisoč kron in le te prihajajo ne posredno v poštev za zvezo. Vsa obrestna zguba zvezine naložbe v kronah, v kolikor spada v dobo razpuščenega načelstva, bi znašala za čas od 1. januarja 1923. do julija 1924., ker je takrat bila izmenjana tudi gornja svota v italijanske lire, le L 41.533 in ne 350.000 lir, kakor je hotel dati razumeti skriti član kar.«

Tukaj si stojita torej nasproti dve trditvi: mi pravimo, da je bila zguba 350, on pa le 41 tisoč. Kdo govori resnico, bodo čitatelji takoj zvedeli.

1. Gospod Caccese je napravil predvsem neljub pogršek v računih. Obrestno zgubo od 890.000 kron je računal za čas od 1. januarja 1923. do julija 1924., torej za dobo poldruga leta — in zračunal tako znesek 41.533 lir. Vsi zadružniki naše dežele pa vedo, da je zveza imela teh 890.000 kron naloženih onkraj meje točno od 3. novembra 1918. do julija 1924., torej celih 5 in pol let, in ne samo poldruge leto.

2. Nadalje vedo zadružniki v naši deželi tudi to, da je imela zveza poleg gornjih 890.000 kron naloženih v zavodih izven državne meje še 1 milijon 800 tisoč kron, in sicer za dobo več kot treh let, to se pravi od 3. novembra 1918. do 31. decembra 1921. Obrestno zgubo od te prav znatne svote, za katero bi moral kot predsednik vedeti, je g. Caccese kar izpustil.

Če g. Caccese naredi sedaj še enkrat račune, bo sam uvidel, da je znašala zguba zveze resnično najmanj 350.000 lir, kakor smo mi trdili — in danes še enkrat določno, neovrženo javno trdim.

Toda dne 1. avgusta smo mi našim izvajanjem dodali še sledeče besede:

»Stari načelniki so pa gospodarili tako dobro, da so pokrili v par letih vseh 350.000 lir zvezine zgube in izročili povrhu komendantorju Petrelli še 250.000 lir rezervnega zaklada.

»Bojim se iti naprej po tej veji, ker je skoraj čisto suha.«

»Ali si rekel, da je veja suha, Jupiter?« je zaklical Legrand s tresočim se glasom.

»Da, gospod, suha kot star žebelj, čisto mrtva in brez življenja.«

»Za božjo voljo, kaj naj storim?« je vprašal Legrand obupno.

»Kaj stori?« sem vprašal, vesel, da sem mogel ziniti kako pametno besedo, »vrni se seveda domov in pojdi v posteljo. Pojdi sedaj! — bodi pameten. Pozno je in pomisli tudi na svojo obljubo.«

»Jupiter,« je zaklical, ne da bi se zame najmanj brigal, »ali me slišiš?«

»Da, gospod Viljem, čisto razločno slišim.«

»Potem preišči les s svojim nožem in poglej, ali se ti zdi zelo trhel.«

»Trhel je, gospod, to je jasno,« je

odgovoril zamorec čez nekaj trenutkov, »pa bi bil lahko še bolj trhel. Lahko bi si upal še malo naprej, toda sam.«

»Sam? Kako pa misliš to?«

»Da, hrošč. Ta hrošč je težak. Ako ga spustim na tla, bo veja samo zamorca čisto dobro držala.«

»Slepar!« je zakričal Legrand, očividno zelo potolažen, »kaj je to, da gobeždaš take neumnosti? Ako spustiš hrošča, ti zlomim vrat. Pazi, Jupiter, ali me slišiš?«

»Da, gospod, pa ni treba tako ravnati z mano, ubogim zamorcem.«

»Lepo! Sedaj pa poslušaj! — Ako pojdeš tako daleč, kot se ti zdi varno, in ne izpustiš hrošča, ti bom dal srebrn tolar, ko prideš doli.«

»Že grem, gospod Viljem,« je odvrnil zamorec, takoj pripravljen, »saj sem že skoraj na koncu.«

»Skoraj na koncu,« je Legrand za-

kričal, »praviš, da si priplezal do konca veje?«

»Skoraj do konca, gospod — oh, gospod! Gospod! — Gospod! Kaj je tu kaj na drevesu?«

»No,« je zaklical Legrand zelo vesel, »kaj je?«

»Da, to je mrtvaška glava! Nekdo je vrgel glavo na drevo in vrane so pojedle vse meso.«

(Dalje.)

Ko svoj god smo praznovali,
smo sorodnike pozvali;
strici, strine, ujci, tete,
hvalili so »PEKATETE«!

Darovi.

Za »Sirotišče sv. Družine«: N. N. 30 L; Jos. Z. 10 L; N. N. 2 L. — Srčna hvala posestnikom v mirenski župniji, v Orehovem in Štandrežu, ki so nam darovali poljskih pridelkov.

Stari načelniki so prigosodarili torej zvezi 600 tisoč lir.«

O skladu 250.000 lir g. Caccese ne govori in ga tudi ni poskusil zanikati. Naša trditev je torej neizpodbijana in priznana.

Iz tega sledi, da smemo danes še enkrat javno ugotoviti, da so stari načelniki z varčnim in pametnim gospodarstvom prigosodarili zvezi 600.000, piši šest sto tisoč lir.

Gospodarski list.

Preidimo k ostalim točkam. G. Caccese pravi v »Poslanem«, da je »komendator Petrella prav storil, ko je zatrl »Gospodarski list«, ker je stal ta list zvezo okroglih 20.000 lir na leto.« Naš nasprotnik se je zopet ne ljubo zmotil. Ako pogleda natančneje v račune, bo namreč ugotovil, da je »Gospodarski list« stal zvezo letno 3 do 4000 lir več, nego je zveza dobila za naročnine in oglase. Ali so bili ti trije ali štirje tisočaki nepotrebno zadržan denar? Ne! »Gospodarski list« je prinašal za blagovni oddelek zveze stalno reklamo, ki bi bila po drugih listih stala Zadružno zvezo še več, »Gospodarski list« ni bil torej zvezi v zgubo. Razen tega je mesečnik prinašal ljudstvu zadružno in gospodarsko izobrazbo, ki se ne da preceniti. Ukinitev »Gospodarskega lista«, organizatoričnega glasila našega zadružništva, je povzročila zato zvezi in našemu celokupnemu gospodarstvu samo škodo.

Tri tvrdke.

Gospod Caccese skuša nadalje na vsak način vzdržati trditev, da je denar, posojen Čevljarski zadrugi, Katoliškemu tiskovnemu društvu in mlekarni v Trstu smatrati po večini za izgubljen. Nad eno leto in pol so v javnosti širili mnenje, da je staro načelstvo s posojilom tem trem tvrdkam povzročilo zvezi skoro dva milijona lir zgube. Mi smo to grdo in celokupnemu zadružništvu škodljivo laž neizpodbitno ovrgli in naših dokazov ne bomo ponavljali.

Odgovoriti hočemo samo na nekatere nove neosnovane očitke.

Gospod Caccese trdi v svojem članku, da ni imela Zadružna zveza za terjatev nasproti Kat. tisk. društvu, v znesku 784.000 lir nobenega dokumenta, na podlagi katerega bi bilo mogoče uveljaviti višino in obstoj terjatve. Komendatorju Petrelli se je baje posrečilo, da je šele po dolgih in napornih pogajanjih društvo priznalo obstoj in višino terjatve. To je pravljica, ki jo more pripovedovati samo, kdor niti od daleč ne pozna poslovanja denarnih ustanov. Blagajnik zveze ni namreč niti stotinke izplačal Kat. tisk. društvu brez potrdila in ravnotako je ravnateljstvo zveze poskrbelo, kakor je to običajno, da je društvo potrdilo vsakoletni saldo obračuna. Pa tudi brez vsega tega ni res, da se je kom. Petrelli šele po dolgih in napornih pogajanjih posrečilo, da je društvo priznalo svoj dolg, kajti ono ga ni nikoli zanikalo in njegove knjige so ga do stotinke točno izkazovale. Res je nasprotno, da je Kat. tisk. društvo že takoj po imenovanju

komisarja hotelo urediti svoj dolg tako, kakor ga je kasneje uredilo, a da je naletelo na ovire. Saj so za dolg 784.000 lir zahtevali od društva kar — dva milijona lir zasebnega jamstva in za lir 250 tisoč hipoteke. Kat. tisk. društvu — in ne g. kom. Petrelli — se je končno posrečilo, da je svoj dolg pravično in v obojestransko korist uredilo. Znesek, ki ga je bilo dolžno zvezi Kat. tisk. društvu, ni bil torej nikdar ne v mali ne v veliki meri izgubljen ali ogrožen.

Sicer je pa kom. Petrella sam izstavil društvu na občnem zboru javno pohvalo in priznal, da je svoje obveznosti do zveze zadovoljivo uredilo. Kaj še hočete, ne razumemo.

G. Caccese nas nadalje vprašuje, kakšnim svrham je služilo Katoliško tiskovno društvo. Mi ga hočemo o tem prav na kratko poučiti: Tiskovno društvo je, kakor vsi vedo, **KATOLIŠKA** ustanova in služi pač istim idejam kakor vse katoliške ustanove na svetu. Trditi, da more **KATOLIŠKA** ustanova služiti kakšnim nemoralnim svrham, bi mogel le mož, ki je sovražnik Cerkve in krščanstva.

Mlekarna v Trstu.

Glede mlekarske organizacije v Trstu smo mi trdili, da jo je staro načelstvo ustanovilo radi tega, da ubrani našega kmeta pred izkoriščanjem prekupčevalcev. To je organizacija tudi v polni meri dosegla, zakaj cene maslu na debelo so se brž nato znatno dvignile in naši zadružniki so imeli od tega ogromne denarne koristi. Za ta visoko socialni namen je staro načelstvo tudi prineslo žrtve in je nanje ponosno. V boju, ki so ga naši mlekarski zadružniki vodili proti razjarjenim prekupčevalcem, je staro načelstvo pomagalo, kolikor je moglo; krilo je iz dobičkov blagovnega oddelka zveze morebitne zgube ter dalo mlekarskemu podjetju v Trstu kredit 127.000 lir. Komisar Petrella je stare načelnike radi tega kredita napadel. Mi smo odgovorili, da je bil kredit, ki smo ga dali važni, da za živinorejo vse dežele koristni organizaciji, popolnoma opravičen in potreben.

Kako odgovarja na to g. Caccese? On pripoveduje, da je imela mlekarna v Trstu leta 1926. toliko, leto 1927. zopet toliko zgube, (ki jih je zveza — to ponavljamo še enkrat — krila iz ostalih dobičkov).

Jasno je, da ta Caccesejeva izvajanja prav nič ne spadajo k stvari in da govore samo v prilog staremu načelstvu. Če je namreč zveza v letu 1926. in 1927. imela za naše mlekarstvo velike stroške, a je kljub temu zaključila v obeh letih svoje bilance z dobičkom, kakor izhaja jasno iz spisov pri zvezi, je to samo dokaz, da so znali stari načelniki res dobro in uspešno gospodariti! To je vse, kar je g. Caccese dokazal.

Nadalje pravi člankar:

»Ni moj namen tu preiskovati krivde in odgovornosti ljudi in sistemov... hočem samo povedati skrite mu člankarju, da je posojilo, dano tvrdki Cominotti & Co. popolnoma izgubljeno, ono pri podružnici v Tr-

stu pa po pretežni večini.«

Hvalevredno je od g. Cacceseja, da noče preiskovati, kdo je kriv, da je posojilo, ki ga je prejela mlekarska organizacija v Trstu, izgubljeno v pretežni večini.

Zato pa mi čutimo dolžnost, da mu to povemo.

Ko je prevzel Zadružno zvezo g. komisar, je bila mlekarna v Trstu v polnem obratu. Prodala je dnevno okrog 15 hl mleka in tedensko od 13 do 15 q masla. Če bi bilo vodstvo Zveze šlo po začrtani poti naprej, bi gotovo ne bilo potrebno, da bi g. komisar Petrella moral dati 246.000 lir novega posojila.

Komisar Petrella pa je hotel na vsak način likvidirati mlekarno v Trstu, ker je bil sploh odločno nasproten blagovnemu oddelku Zadružne zveze. Kakor pa je g. komisar ukinjeni blagovni oddelek Z. Z. v Gorici po par mesecih zopet obnovil, tako je po enoletnem likvidiranju, tudi mlekarsko podjetje v Trstu pod novim imenom obnovil. Razume se samo po sebi, da so ti eksperimenti povzročili zvezi in prizadetim članicam občutno škodo.

Z obnovitvijo blagovnega oddelka v Gorici in mlekarne v Trstu je komisar P. priznal, da je bilo bivše načelstvo tudi v tem pogledu na pravi poti. Odkod si jemljejo gospodje pravico, delati starim načelnikom očitke, je nerazumljivo.

Čevljarska zadruga v Mirnu.

Kljub številkam, ki smo jih navedli glede Čevljarske zadruge v Mirnu v prvem članku, izjavlja g. Caccese, da je bilo treba smatrati posojilo, ki ga je dalo bivše načelstvo Čevljarski zadrugi, po večini za izgubljeno. Nadalje trdi, da se je položaj zadruge vedno slabšal in navaja v podkrepilo te trditve razne bilance.

Mi smo trdili in trdimo tudi še danes, da je bila zadruga na tem, da se sanira. Njeni dolgovi so se v teku do brega leta, t. j. od prve polovice 1927. do iste dobe 1928. leta znižali od 1 milijona 700 tisoč lir na približno 1 milijon 200 tisoč lir.

Ko je 11. 7. 1928. staro načelstvo Čevljarske zadruge izročilo podjetje sedanjemu načelstvu, je imela Čevljarska zadruga pri zvezi še samo 1 milijon 165 tisoč lir dolga. Veliko premoženje, ki smo ga zadnjič točno po vrednosti navedli, je služilo v kritje samo in izključno tega dolga.

G. Caccese trdi, da je bilo to premoženje mnogo manj vredno, nego smo mi zadnjič rekli. in navaja v dokaz bilance starega načelstva.

Da bodo bravci spoznali puhlost Caccesejevega dokazovanja, moramo še enkrat pibiti nekaj resnic, ki jih je naš nasprotnik v našem prvem članku blagohotno prezrl. Mi smo tedaj ugotovili, da je revalutacija lire leta 1927. znižala čez noč cene čevljev in spravila celokupno čevljarsko industrijo države v težko krizo. Po oknih trgovin si čital tedaj napise: »Prodaja čevljev po 30% znižani ceni!« V Italiji je propadla v tistem letu cela vrsta mogočnih čevljarskih tovarnen in trgovin. Da je kriza udarila tudi našo de-

želo in Čevljarsko zadrugo v Mirnu, je naravno. Staro načelstvo zveze je moralo ta od nje neodvisni položaj vpoštevati in je hotelo vedeti, s kakšnimi zgubami bi morala zveza V NAJHUJŠEM SLUČAJU računati. Dalo je najprej Čevljarski zadrugi in nato drju Bitežniku in drju Glaserju ukaz, naj sestavijo potrebne bilance. Pri tem so stari načelniki postopali skrajno previdno in strogo. Zahtevali so, naj se v bilancah ugotovi škoda, ki bi nastala za slučaj takojšnje likvidacije, to se pravi za slučaj, da bi se Čevljarska zadruga morala TAKOJ POD CENO prodati, čeprav to ni bilo zelo verjetno. Ukazali so v svoji opreznosti in vestnosti, naj bilanca izkazuje raje večjo nego manjšo zgubo, in to jim je treba šteti le v čast! Da bo g. Caccese te njihove bilance nekoč izrabljati in izkoriščal v svoje namene, s tem seveda stari načelniki niso računali.

Sicer smo pa mi že v prvem članku jasno in določno izjavili in dobesedno napisali: »Res je sicer, da je bilanca Čevljarske zadruge iz časa krize izkazovala večje zgube, toda ona je bila sestavljena za slučaj, da bi se zadruga morala takoj likvidirati, to se pravi tudi pod ceno prodati.« Gospod Caccese se dela, kakor da bi tega ne bil čital, in misli, da nas je strašno potolkel, če poudarja: »Gospodje, v bilancah so druge številke, glejte v vaše bilance!«

Tako piše: »Novi list je trdil, da je imela Čevljarska zadruga v zalogi 400.000 lir čevljev, medtem ko sledi iz inventarja, sestavljenega ob nastopu komendatorja Petrelle, da je bilo v delu in v zalogi le za 334.000 lir čevljev.«

»Kje je našlo svoj konec za 66.000 lir čevljev?« Odgovor je zelo enostaven: Kakor pri vseh predmetih tako se je tudi v likvidacijski bilanci pri čevljih izvedel namenoma odpis na vrednosti in iz enega dela odpisa se je stvoril v sporazumu z revizorjem, poslanim od g. Petrelle, celó poseben fond v približnem znesku 50.000 lir, ki mora še danes obstajati in za katerega bi g. Caccese moral vedeti.

Drugi primer, katerega navaja g. Caccese, je goriška prodajalna Čevljarske zadruge. Mi smo rekli, da je znašala njena trgovska vrednost z opravo vred 30.000 lir. Kako izpodbija g. Caccese to našo trditve? On pravi, da je pohištvo (trgovsko vrednost prodajalne je seve kar IZPUSTIL) ocenjeno zopet seve v bilanci s približno 10.000 lirami. Da bo g. Caccese popolnoma pomirjen, mu povemo, da je Čevljarska zadruga imela svoj čas še večje ponudbe za odstop lokala z opravo, kar je pri prodajalni, ki razpeča letno za 450.000 lir blaga, povsem naravno. Vsak trgovsko izkušen človek bo priznal, da je svota, ki smo jo mi postavili, še odločno premajhna.

Kako nizke cene je staro načelstvo v svoji skrajni previdnosti postavilo v bilanco, je najbolj jasno razvidno pri strojih. Za stroje, ki stanejo novi 600.000 lir, je zapisalo v inventar le 150.000 lir. Danes, ko so ti stroji v

delu, naj nam gospodje le povedo, koliko bi morali zanje plačati!

Ob koncu se nam g. Caccese zahvaljuje, da smo priznali, da je danes »zadruga v polnem obratu in so s tem pridobili vsi gori omenjeni predmeti svojo pravo vrednost«, in nam stavi nato zmagonosno vprašanje: »Toda po čigavi zaslugi?«

Preden na to odgovorimo, hočemo ugotoviti, da je g. Caccese prišel s to svojo izjavo v največje nasprotje s svojimi prejšnjimi trditvami. Prej ko smo dokazovali, da je imetje Čevljarske zadruge v resnici več vredno, nego smo ga zapisali v bilanco, nam je ugovarjal in se nepremično držal številke, ki so bile postavljene za slučaj likvidacije; sedaj pa kar nenadoma sam priznava, da so vsi predmeti pridobili svojo pravo vrednost, da je torej njih cena višja, nego je bila v naših bilancah. Kje je tu logika?

G. Caccese nam je stavil tudi vprašanje, po čigavi zaslugi ima Čevljarska zadruga danes mnogo dela. Na to odgovarjamo, da sestoji delo, ki ga je dobila zadruga, iz znatnih državnih naročil, in da gre torej vsa zasluga za povečanja obrata državi in vladi, nikakor pa ne gospodarski globokoumnosti novih voditeljev.

Položaj leta 1928.

Mi smo v našem prvem članku poudarili, da je z razpustom starega načelstva nastalo med ljudstvom nezupanje do zveze, kar se je pokazalo v velikih dvigih denarja. G. Caccese odgovarja, da so ljudje tudi v letih 1925., 1926. in 1927. dvigali denar in našteva različne številke. Na to sledeče: zakaj so ljudje v teh letih dvigali denar, je po deželi dobro znano.

Leta 1924. je zveza dosegla svojim članicam izmenjavo za okroglo 5 milijonov lir. Ta denar so članice začasno pustile pri zvezi v namenom, da ga dvignejo po potrebi lastnih predvoznih vlagateljev. Kajti tudi podeželski vlagatelji so dolgo in težko čakali na izmenjavo a. o. denarja. Pomisliti je treba samo na vojno škodo in na zelo slabi letini 1926. in 1927. leta. Po komisarjevem prihodu k zvezi so pa znašali dvigi v približno 8 MESECIH skoro 1 IN POL MILIJONA lir, do čim so dosegli dvigi v celem gospodarstvu hudem letu 1927. samo 488.000. Ti ogromni dvigi v letu 1928. se dajo samo tako tolmačiti, da se je po nenadnem odstopu mož, ki so vživali spoštovanje vse dežele, pojavilo nezupanje v zvezo.

Varčnost v združništvu.

Nestvarnost in neresničnost številke g. Cacceseja je v tem delu odgovora dosegla vrhunec. Mi smo trdili, da so se upravni stroški zveze po odstopu starega načelstva pomnožili za letnih 100.000 lir. Da bi zmanjšal stroške, je gospod Caccese celo vrsto uradnikov in uradnic pri Zvezi in pri Č. z. kratkomalo zamolčal. Zaznali smo, da se je po Poslanem, ki ga je g. Caccese priobčil v »Isonzu«, marsikateri uradnik vpraševal: Ali jaz nisem več uradnik, ali jaz nisem več uradnica Zadrugne zveze v Gorici? Resnici na lju-

bo smo dolžni njegove pogreške popraviti, zatajeno uradništvo v službi potrditi in označiti, kako varčno se danes gospodari. Predvsem ugotavljamo, da je bilo popolnoma nepotrebno, da se je zvezi poiskal komisar tako daleč, v Parmi. Prav gotovo bi se našel tudi v Gorici primeren mož za zvezo, ki bi mnogo bolj po ceni (brez potnih stroškov) in mogoče tudi bolj uspešno vršil komisarjevo nalogo. Gospod komisar je dobil namreč za 15 mesečno službovanje pri zvezi 45.000 lir. Mudil se je v Gorici med tem časom samo 4 mesece ali 120 dni. Pri tem poudarjamo, da naš očitek ne velja osebnosp. kom. Petrelli, marveč smo s to ugotovitvijo hoteli samo dokazati, da je bil ta trošek za zvezo v resnici previsok in da je bilo prav lahko mogoče zadevo ceneje urediti.

Uprava pri Zadrugni zvezi.

Računi g. Cacceseja glede upravnih stroškov zelo, zelo šepajo. G. Cacceseju se nikakor ni posrečilo izpodbiti naše trditve, da so se upravni troški pod novo upravo za približno 100.000 lir na leto povišali.

On pravi, da »so znašali upravni troški zveze v letu 1928. samo 133.165 lir.« Mi pa trdimo, da znašajo samo plače uradništva več ko ta znesek. Ni namreč nobena tajnost, kako ste računali, da so številke izpadle vsaj nekoliko v vaš prilog. Vzeli ste za podlago letni saldo računa upravnih stroškov, računali ste na eni strani vse troške in od stroškov ste odbili na drugi strani vse upravne dohodke, to je letne in revizijske prispevke zadrug, ter druge dohodke, katere ste smatrali za primerne, da vaš račun zboljšajo. Lir 133.165 je samo del upravnih stroškov; zaradi tega ta številka ne more izpodbiti naše trditve o zgoraj omenjenem porastu upravnih stroškov.

Številke g. Cacceseja glede uradnikov in uslužbencev zveze pri najboljši volji ne moremo razumeti. G. Caccese govori o štirih uradnikih: o gg. Bajcu, Fegicu, Abramiču in Tominiju in trdi, da je bil pod bivšim načelstvom eden uradnik več. Ko se govori o uradnikih in nameščencih pri zavodu, se navadno naštejejo vsi uradniki in uradnice in sploh vsi uslužbenci. Če je tako, potem je gosp. Caccese črtal iz seznama kar tri četrte zveznih uradnikov, uradnic in uslužbencev. Znano je, da ima zveza danes 16 uradnikov, uradnic in drugih uslužbencev. Pri zvezi so danes uslužbeni tile gospodje in gospodične: Bajec, Fegic, Abramič, Maraž Angela, Petrič Julijana, Kljun, Brugnera, Zonghi, Tomini, Čuš Danica, Nicolazzi, Cechuta, Oleotti, Medeat, Banello, Nuvoletti. Ne razumemo, kako naj bi bilo mogoče, da so se upravni troški pod novo upravo znižali, ko nam je na drugi strani tudi dobro znano, da so se obenem plače skoro vsem zveznim uslužbencem znatno zvišale!!

Pri zvezi je bilo pod bivšim načelstvom vseh skupaj 8 uradnikov, uradnic in drugih uslužbencev. Pod novo upravo se je torej število uslužbencev vsaj podvojilo. Upravni trošek za vse

uslužbenec pod starim načelstvom koncem leta 1927. je znašal približno 90.000 lir. Upravni trošek pod novo upravo bi moral torej znašati samo za zvezne uslužbenec vsaj enkrat več, to je vsaj 180.000 lir na leto. Gotovo pa znaša letni upravni trošek za namščence radi povišanja plače še več. Ne bomo se zato motili, če trdimo, da znaša letni upravni trošek samo za uslužbenec pod novo upravo približno 200.000 lir; pri tem seveda ni vštete znesek 45.000 lir, ki jih je dobil za svoje delo komisar.

Gospod Caccese pa trdi, da znašajo vsi redni upravni troški po odpisu komisarjeve plače in 12 tisoč lir, ki so jih dobili trije odslovljeni bivši uradniki (Doktorič, Rustja in Pegan) le 87.121 lir.

Res ne vemo, kako je mogel g. Caccese priobčiti v javnosti tak račun!! Tega njegovega računa pri najboljši volji ne moremo razumeti.

Uprava pri Čevljarski zadrugi.

G. Caccese trdi, da »se je pri Č. z. število uradništva še radikalneje znižalo, ostal je od štirih uradnikov samo eden, t. j. g. Kerpan.«

Resnica glede redukcije uradništva pri Č. zadrugi v Mirnu je pa sledeča:

1. Sedanje načelstvo je svoj čas najelo novega uradnika, ki je bil pri Č. z. štiri mesece, delal pa štiri dni na teden in pet ur na dan.

Sam je pravil in priznal, da stane Č. z. 10.000 lir na mesec, to se pravi

550 lir na dan in 110 lir na uro. Ta uradnik je stal Čevljarsko zadrugo 40.000 lir, torej v štirih mesecih več, nego pod bivšim načelstvom vse uradništvo v enem letu!!

2. Sedanje načelstvo je nastavilo še 5 drugih uradnikov in delovodij. Upravni trošek za uradništvo, ki ga je namestilo sedanje načelstvo Č. z., je znašal do sedaj gotovo že okoli 100.000 lir.

Govori se, da je morala zveza po odstopu starega načelstva zvišati za drugi kredit od 1 milijona 165.000 na več ko dva milijona in pol lir in da bo kredit Č. zadrugi pri zvezi v kratkem dosegel tri milijone.

Zaključek.

Javnost danes pozna resnico o Zadrugi v Gorici. Dognano je, da je bil gospodarski in finančni položaj Zadrugne zveze v Gorici ob imenovanju komisarja zdrav in krepak. Trditev, da se je nahajala zveza v označeni dobi v krizi in na robu propada, je neresnična. Zato so tudi vsi napadi na bivše načelstvo Z. z. neopravičeni in krivični. Ugotavljamo še enkrat, da bi zaradi delovanja bivšega načelstva pri Z. z. v Gorici ne trpela nobena njena članica in niti en vlagatelj niti stotinke škode.

S tem smo mi svojo dolžnost nasproti javnosti izvršili in mislimo, da bi bilo vsako nadaljnje razpravljanje o tem vprašanju za javnost brezpredmetno in brezpomembno.

Kaj nam z dežele pišejo?

Iz Vipavske doline.

Sempas. — Na vse svete je kruta smrt iztrgala iz družine posestnika Beleta v Lepenjah petnajstletno hčerko Jelico. Revica si je še v zadnji uri želela, naj bi jo pred smrtjo še enkrat nesli ven na solnce. Toda solnce je posvetilo le za hip, ko smo jo pokopavali. Bog tolaži potrte starše!

Goče. — (S m r t. — N e s r e č e.) — Pri prevozu iz zdravilišča je umrl v Hraščah pri Postojni 18. okt. in bil tu 21. okt. pokopan visokošolec Boris Lasič, najmlajši sin pok. tolminskega okr. šolskega nadzornika. V dobrem mesecu je šel v večnost za najstarejšim bratom inženirjem Slavkotom. Mlado življenje je vničila jetika. N. v m. p.

29. okt. popoldne se je na Gori zvrnil voz, ter je pritisnil k steni voznika Jožefa Vovka. Da ni bilo zraven očeta in pa erzelskega starašine Antona Vovka, bi tam izdihnil. Hudo poškodovanega so prepeljali v goriško bolnišnico.

28. okt. se je na ognjišču opekla 2 in pol letna Dorica Ježeva. Drugi dan je umrla na poškodbah. Nesreča res ne počiva.

Iz Reške doline.

Iz Vremske doline. — (P r i p r a v e z a u m e t n o j e z e r o.) — Vremska dolina obeta postati v malo letih kaj zanimiv kraj Julijske Krajine. Mirna

naša vodica Reka (Gorenji Timav) se bo spremenila v kilometer široko in nad deset kilometrov dolgo jezero in njena uklenjena moč bo obračala brneče turbine in se izpreminjala v električno silo.

Stvar je namreč ta: Novoorganizirana družba Società Electrica dell'Alto Timavo bo kilometer nad Gorenjimi Vremami zgradila preko vodne struge ogromen jez, ki bo baje petdeset metrov visok in par sto metrov dolg. Temelj jez bo okoli 350 m nad morsk gladino in ker je kraška planota proti Trstu mnogo višja, je treba odpeljavo zajete vode izpeljati skozi podzemski predor. Vodni tok bo izrabljen nekje v bližini Boljunca pri Trstu; predor bo moral torej biti kakih 18 km dolg.

Inženirska dela so končana, graditvena dela se pa začnejo v najkrajšem času. Sedaj se izvršuje napeljava električnega toka, ki bo služil za pogon strojev itd.

S praktičnega stališča je škoda, da bi moč naše reke izginjala brez haska v Škocijanski jami, na drugi strani je zopet velika škoda lepega sadonosnega dela Reške doline, ki ga bo voda za vedno pokrila.

Toliko samo površno. Podrobneje opišemo nameravani projekt v eni prihodnjih števil, o gradnji sami pa bomo poročali od časa do časa.

Vatovlje. — Iz naše vasi se ni še nihče oglasil v »Novem listu«, čeprav ga komaj pričakujemo. Letino smo

imeli srednjo. Toda čeprav vedno jo jemmo, za liter vina se še ne ustrašimo; če pade kaka klofuta vmes, tudi nič ne de. — Izselseniška bolezen se še vedno ponavlja. Loteva se zlasti tatkih, ki jim je najmanj potreba.

Košana. — Na sv. Rafaela dan sta se poročila v Ovčah g. Milan Gulič, trgovec iz Sežane in gdč. Pavlina Dolganova; želimo, da bi bila zakonska družica mlademu možu tako zvesta spremljevalka skozi življenje, kakor je bil sv. Rafael mlademu Tobiju! To je bila pri nas prva poroka po novih cerkvenodržavnih navodilih!

V nedeljo 27. t. m. smo pokopali 20 letnega Likonovega fanta iz Gornje Košane; fantje in dekleta so mu delali častno spremstvo pri pogrebu in mu nasuli na grob obilo jesenskega cvetja; moški cerkveni zbor je zapel v slovo 2 žalostinki. To mlado življenje je uničila zahrbtna morilka jetika. Čudno je, da je pri nas kljub zdravemu podnebjju in čistemu zraku ta bolezen tako razširjena — vsako leto zahteva nekaj žrtev. Samo če niso temu krivi zakotni plesi po zaduhlih kamrah, kjer vsrkava lahkomišelnina mladina smrtonosne kali. — Pred kratkim sta se poslovili od nas 2 dekleti. Prva je odšla v daljno Argentinijo, druga iz posvetnega vrvenja v samostansko zatišje v Tomaj. Menda si je druga izvolila boljši del. — Tudi po naših vaseh se je letos izvršilo več javnih naprav, tako vodovod na Čepnem, kanalizacija v Dol. Košani ter razne manjše poprave po drugih vaseh — vlada je prispevala v to 20.000 lir.

Iz idrijskega kotla

in okolice.

Z a k r u h o m. — Že zopet moramo poročati o tem žalostnem poglavju. Vsakdanjega kruha je šlo iskat v Belgijo zopet 18 mladeničev. Iz Idrije dva, ostali pa iz okolice. Želimo vsem mnogo sreče! — V idrijski okolici se sploh opaža, da izseljevanje zavzema vedno večji obseg, kakršnega doslej iz več razlogov ni bilo. To velja za okolico enako kot za Idrijo! Večkrat je bilo že poudarjeno, kako uspešno in sploh edino možno bi se v teh krajih ustavil beg najboljših delavnih moči v tujino: zaposlitev pri javnih delih, kar je tudi smoter vlade, toda žal se naši delavci le premalo vpoštevajo. — Ženske se pa od tu v daljne kraje redko izseljujejo, kljub temu da čipkarstvo jako slabo uspeva. To je tudi posredni vzrok, da marsikak fant, ki bi se sicer z materinim zaslužkom pri čipkanju še vzdržal, vzame potni list za tujino. Pač pa naša dekleta radi slabega čipkarstva v precejšnjem številu odhajajo služiti v razna mesta v državi, kjer se splošno radi dobrih lastnosti rade sprejemajo. Iz tega sledi, da je slaba in za vso okolico žal neurejena trgovina s čipkarstvom udarec za ženske in deloma tudi za moške.

Sp. Idrija. — (S e m e n j. — M o s t. — P o r o k a.) — 11. t. m., na dan sv. Martina bo pri nas običajni semenj. Pridite in ogledali si boste ob tej pri-

liki novi most, ki bo ta dan uradno otvorjen tudi za tovorni promet. — Poročil se je tuk. mes. mojster gosp. Franc Jerkič z g.čno Angelo Karčnikovo iz Idrije. Obilo sreče!

Gore nad Idrijo. — Po dolgem trpljenju je v najlepši moški dobi umrl rudar Peter Brus. Zapušča ženo in štiri male otročiče. N. v m. p.!

Ledine. — Za praznik vseh svetih je bilo kljub slabemu vremenu pokopališče razmeroma jako okusno ozaljšano. Tudi Ledinci v tem oziru napredujemo! Naj omenimo ob tej priliki, da je radi razširitve župnije postalo farno pokopališče pretesno in bo nujno treba v tem oziru kaj ukreniti.

Črni vrh nad Idrijo. — Letina je bila letošnje leto pri nas prav dobra. Posebno dobro je obrodil krompir, kakor že več let ne. Ponekod je žito nekoliko toča potolkla, toda velike škode ni napravila. Ako bo vsako leto tako dobra letina, kakor je bila letošnja, bomo lahko zadovoljni in Bogu hvaležni.

Ker je bilo letošnje poletje bolj suho, se je občutilo pomanjkanje vode, posebno v Črnem vrhu in Zadlogu. V Črnem vrhu imamo vodovod, ki je potreben temeljitega popravila. Tudi bi bilo potrebno, da bi se vprašanje lastništva med vodovodnim odsekom in občino enkrat rešilo.

V Zadlogu imajo vodnjake, ki so pa v veliki suši. Največkrat so prazni. Radi tega trpijo Zadložani pogostokrat veliko pomanjkanje vode. Sicer delajo naši Zadložani vodnjake ob vsaki suši, kadar jim vode primanjkuje, seveda v mislih in besedah. Ko pa Bog da dež in se jim vodnjaki nekoliko napolnijo, zopet pozabijo na napravo novih, večjih vodnjakov do prihodnje suše.

Novo šolsko poslopje v Zadlogu je dozidano in pokrito. Notranja dela bodo pa morala čakati do prihodnje pomladi. K zidavi so veliko pripomogli Zadložani z roboto. Tudi poslopja nove vojašnice v Črnem vrhu so dozidana.

Iz goriške okolice.

Solkani. — (Vodovod. — Razsvetljava.) — Zadnjič smo čitali v Novem listu, da nameravajo napraviti na Sv. goro vzpenjačo. Solkanci pa bi bili bolj zadovoljni, ako bi se napravil iz Solkana v mesto tudi tramvaj, ki bi gotovo več služil nego oni v Št. Peter. Bajje misli goriška občina v kratkem izpeljati od Mrzlekov nov vodovod v mesto. Pametna misel, kajti mi Solkanci smo do pret. meseca, kljub množini vode, ki jo imamo, bili brez nje: poleti je naš sedanji vodovod suh, pozimi pa zmrzne, kar se še do pred nekaj leti nikdar ni zgodilo. Zato upamo, da se bo sedanji vodovod združil z novim.

Tudi električna javna razsvetljava je zelo pomanjkljiva. Pred leti, ko je bil Solkan še samostojna občina, se je napravila pocestna razsvetljava bolj ekonomično. Sedaj ko smo postali meščani, pričakujemo, da nam jo mesto kaj kmalu izpopolni. Ves Solkan, ki je ena največjih občin na Goriškem,

ima sedaj le 33 javnih svetilk. Iz Gorice v Solkan je na daljavi 1 km le pet svetilk, to je ravno toliko kot če bi pri polnočnici v temni cerkvi svetil z eno žveplenko. Zelo potrebna je ena svetilka pod železniškim mostom. Vsakogar je tu zvečer res strah in ne hote se ozira okrog, bledi ne bil kdo skrit v jarku pod mostom. Ženske, ki gredo zvečer iz tvornice, navadno tečejo na tem mestu. Svetilke bi se morale najmanj podvojiti in bi morale skoro povsod viseti čez sredino ceste, in to posebno na cestnih križiščih.

Iz tržaške okolice.

Rocol. — V zadnji številki je bil priobčen dopis iz Rocola, kjer se omenja smrt gospe Slamičeve in zlata poroka gospoda Škrka. Oboje je grda izmišljotina nekoga, ki se je podpisal z napačnim imenom. Danes radevolje popravljamo prizadeto krivico. Nesramnemu dopisniku pa smo že na sledi in bomo z njim obračunali.

Katinara. — (Se o pevskem zboru.) — Na zadnji dopis iz Katinare nam domačini pošiljajo sledeče pojasnilo:

Nekateri pevci in pevke so se pred časom res le »zbirali«. Fantje so bili malce častilakomni. Dekleta so se pa odstranila, ker so jih fantje za njih požrtvovalnost le smešili, da le eno pojejo in da bi bilo bolje jih nadomestiti z gramofonom.

No, pa tega za enkrat še ne bo treba, ker se je zbor že na novo reorganiziral ter se prav lepo postavil na praznik posvečevanja cerkva.

Ricmanje. — Naša »bržanka« je prav izborna. Gre od 2 do 2.30 lir. Zadnje čase je bilo pri nas več požarov. Prve dni oktobra je pogorela hiša št. 146. Zadnje dni zopet ena bolj v vasi. Škode je najmanj za 30.000 lir. Vzroki ognja so neznani. Dne 29. pr. m. je bil velik ogenj v Socerbu nad Dolino. Pogorelo je menda več hiš. — Pred par tedni je umrl naš pevovodja in godbeni učitelj. — Na praznik sv. Uršule smo imeli peto mašo v Logu. Po maši je cerkvena dobrotnica Marija Kuretova povabila pevce in starešine na obed.

S Pivke.

Postojna. — (Drvnil) — Precej prizadevanja in skrbi povzročajo zdaj občinstvu vprašanje kuriva. Lani je marsikoga »narihtalo«. Zdaj pa strah še oni dunajski vremenoslovec, da bo ta zima hujša od lanske. Ne vemo sicer, če mu vsi verjamejo, ker pravijo tudi, da se je dal podkupiti od kakega razprodajalca premoga, a brez kuriva ne mara vendar nihče ostati. Skrbi so pa radi tega, ker ne vozijo nič drv prodajat. Spomladi in poleti do košnje so jih precej ponujali, zdaj pa ni bilo celo jesen nobenega voza. Ali so se lastniki pomenili in zarotili? Letos se je precej pridelalo, tako da kmetje niso prisiljeni že zdaj prodajati drv za živež. Zato bržkone čakajo, da bodo pozneje kaj več zaslužili. Vsekakor kaže, da bo treba letos drva dražje plačevati kot lani ob tem času. Vendar naj vedo lastniki drv, da

ne čakajo vsi nanje ampak si mnogi preskrbujejo tudi premoga.

Iz Brd.

Vipolže. — (Izjava faranov.) — 12. oktobra smo imeli sv. birmo. Nadpastirja je v imenu vaščanov pozdravil pri slavoloku g. Školaris Anton, v imenu birmancev pa Goljeva Ančka, ki se je prav dobro odrezala. Z globoko žalostjo v srcu pa vsi farani obsojajo nedostojno vedenje nekaterih, ki so ljubljenu nadškofu zagrenili obisk med Brici. — Po zaslugi č. g. vikarja so našo okusno cerkveno prepleskali in popravili zvonove. Treba bo paziti na nje, ker so še iz predvojnega materijala. — Vinorejci čakamo sv. Martina za prodajo vina, čeprav se že oglašajo kupci in ponujajo po 1.20 do 1.90. — Ženili se bomo pa bolj malo, saj je vsa mladina v tujini. Le eden, g. Benedetič Emil se je okorajžil.

S Krasa.

Mavhinje. — Dne 27. t. m. pop. ob 4½ uri je preč. g. dekan devinski med primernim govorom preč. g. župnika Butkoviča blagoslovil nov kip Srca Jezusovega. Po govoru se je vršila v najlepšem redu dolga procesija s kipom Srca Jezusovega, ki so ga mladeniči nosili, dekleta pa v belih oblačilih spremljala s palmovimi vejami v rokah. Komaj opoldne se je jelo jasiti in takoj je bila postavljena na prostem majhna kapelica za kip. Ob koncu procesije je domači upravitelj posvetil duhovnijsko presv. Srcu Jezusovemu. Med slovesnostjo je lepo prepeval o Kristusu Kralju in presv. Srcu J. domači pevski zbor pod vodstvom mladega pevovodje Jankota Širce. Tudi domača godba je prav lepo svirala nabožne pesmi. Pred slavnostjo so priložnost, poslušati lepe nauke vseh bližnjih duhovnikov.

Dutovlje. — V soboto popoldne okoli štirih se je ponesrečil 10-letni fantič Tavčer Pavle, ko je klatil koštanj. Pri plezanju na drevo se je prijel za slabotno vejo, ki se je odlomila; pri tem je Pavle tako nesrečno padel, da si je zlomil levo roko. Fanta so takoj peljali v bolnišnico. Pavle je tako nesrečen, da si je zdaj že drugič zlomil roko.

Doberdob. — (Birma.) — V ponedeljek 28. t. m. smo imeli prvokrat po vojni sv. birmo. Prevzvišeni nadškof je prišel k nam v ponedeljek zjutraj. Slavoloki in polna udeležba v cerkvi in zunaj cerkve kljub slabemu vremenu pričajo o globokem spoštovanju, ki ga imajo naši verniki do svojega škofa. Zastopniki cerkvene in svetnih oblastev so pozdravili preč. g. nadškofa ob vhodu v vas. Birmancev in birmank je bilo 145. Vse se je vršilo v najlepšem redu. Dekletom gre hvala, ker so spletle vence za slavoloke. Popoldne se je odpeljal prevzvišeni v Jamlje, kjer so ga tudi vsi verniki veselo sprejeli. Toliko v Doberdobu kolikor v Jamljah bo ta birmanski dan ostal v trajnem spominu.

Ti bom eno povedal !!

Šuklje pripoveduje v svojih spominih (II. 73—74) sledečo mično dogodbo o grofu Wurmbrandu, štajerskem deželnem glavarju in trgovinskem ministru v Windischgrätzovi koalicijski vladi: Otvorila se je deželna železnica Celje - Velenje in otvoritveno slavnost je počastil naravno s svojo prisotnostjo deželni glavar grof Wurmbrand. K otvoritvi se je peljal s celim štabom višjih deželnih uradnikov in političnih prijateljev. Med potjo so ga informirali, da je Savinjska dolina zelo slovensko - narodna ter da je eden najhujših »windišarskih« (slovenskih, ur.) hujskačev žalski župan Hausenbichler, dočim je župan v Petrovčah Lenko zanesljivo »deutschfreundlich« (Nemcem naklonjen, ur.) »Jih bom že primerno poučil« — reče Wurmbrand svojim informatorjem. A nesreča ne miruje, tudi ne pri tako slovesnih prilikah, kakor so železniške otvoritve! V Žalcu na postaji vse lepo pripravljeno: duhovščina, belooblečene device, šolski otroci z zastavicami in šopki, požarne straže in glej — tam, dični župani iz Žalca in sosednjih občin! Grof-glavar ponosno prikoraka k tej skupini, začne s svojimi nagovori, toda spomin ga zapusti in on začenja imena dotičnih županov! Ko mu tedaj predstavijo žalskega župana s čistonemškim imenom Hausenbichler, se mu ljubeznivo nasmehlja, mu poda aristokratsko desnico, ga lepo pohvali za njegov politični nastop ter sklene svoje milostljive besede s krepkim pozivom: »Nur so weiter, Herr Bürgermeister!« (Le tako dalje, gospod župan. Ur.) Vse drugače pa z nesrečnim nemškutarjem županom Lenkom! Osorno ga meri od nog do glave, osorno se glase njegove besede, ko mu reče: »Sie beschäftigen sich zuviel mit der Politik, lassen Sie diese, da Sie von ihr nichts verstehen, erlauben Sie sich keine nationalen Hetzereien und vor allem — saufen Sie nicht so viel!« (Preveč se bavite s politikom; pustite jo, ker o njej nič ne razumete; ne dovoljujte si narodnostnega hujskanja in predvsem — ne popivajte toliko! Ur.)

Višek raztresenosti: Višek raztresenosti je, ako vržeš samega sebe skozi okno mesto končeka cigarete, katero si pravkar pokadil.

Profesor: »Nace Potegon, koliko bratov imate?«

Nace: »Enega, gospod profesor!«
Profesor: »Neverjetno! Včeraj sem pa isto vprašal vašo sestro in mi je rekla, da ima dva brata.«

Za umnega gospodarja.

Trg kmečkih pridelkov.

Trst, dne 4. novembra 1929.
Grozdje: Cena gre stalno navzgor in se suče med 200—320.

Češplje: ni več kupčije.
Jabolka z Brkinov se prodajajo po 120 do 130 v Trstu, v Brkinih po 105 do 115. Pridetek ni v nobenem pogledu zadovoljiv. Sicer prihaja na tržaški trg lepše blago iz Tirolskega in Štajerske po 170 do 200.

Hruške: Istrske maslenke 260, druge od 160 dalje.

Kostanj: z domačim ni prave kupčije, ker je predroben in ga prodaš na debelo po 60—70; čedaški gre po 100 do 110.

Krompirju je cena nekoliko poskočila. Prodaja se po 55—60.

Čebula: 50.
Vrzotam je cena radi dežja padla na polovico in gre od 40—50.

Fižol: edino goriški slabše vrste v stroju 160—180.

Drva: 18.
Gorica, dne 6. novembra.

V splošnem je na trgu zelo malo sadja, obilo pa zelenjadi. V inozemstvo gre nekoliko kostanja, drugega pa nič. Cene so sledeče:

Grozdje belo (rebula in drugo) 220 do 230, črno (katanija, izabela) 140 do 160.

Jabolka je na trgu malo, večinoma od prekupčevalcev. Cene različne po blagu, in sicer od 100 do 220.

Hruške lepe so po 180 do 200, za kuhanje (peturalke, večinoma s Kanalskega) so po 60.

Kostanj drobni 70—80, maron 100.

Suhe domače smokve in olupljene češplje so večinoma prodane. Blaga ni več ali pa prav malo.

30 lir na dan

prav z lahkoto zasluži 14 letna deklica s pletilnim strojem „DUBIED“

S tem strojem lahko pleteš obleke, maje, hlače, nogavice i. t. d. Glavno zastopstvo

ELIJA ČUK, Gorica, Piazza Cavour šte. 9.

Tu vdobiš tudi najboljše vrste šivalnih strojev, dvokojes in vse tozadavne potreščine.

Lastna mehanična delavnica, Via Duomo št. 11.
Brezplačen pouk v pletenju in vezenju.

Tvrdka

VUGA

GORICA — Corso
Vitt. Eman. šte. 9,

PHENIX

francoska zavarovalna družba
za življenje in požar.

Glavno zastopstvo
TRST - via N. Macchiavelli 10.

Porabite priliko!

S. LEVI

TRST - via S. Lazzaro št. 9 - TRIESTE

Velika pošiljatev bele kotenine visoke 80 cm
à L 2.40

fuštanj, lantenis, težak v vseh barvah	à L 2.40
Flanela težka	po " 2.80
Frštanj za srajce	po " 3.30
Cotil za spodnje hlače	" " 2.80
Flanela za domače obleke	od " 3.40 napr.
Platno za pernice	po " 3.50
Kuhinjske cunje platnene	" " 2.70
Posteljne odeje	od " 11.— napr.
Pregrinjala, posteljna v vseh barvah	po " 19.—
Karminsko blago za srajce	od " 2.80
Cajh za hlače	po " 6.— "
Volneni šali	od " 13.— "
Žameti za obleke	od " 4.50 "
Žamet težak za moške hlače v vseh barvah	po " 8.—

Velika izbira posteljnih pregrinjajl svilenih za eno in dve postelji po konkurenčnih cenah. — Nogavice močne po 2.80. Vsakovrstne pletenine po nizki ceni.

Najvišje cene
plačujem za

K O Ž E

kun, zlatič, dihurjev, vider, jazbec, vereric, krtov, divjih in domačih zajcev.

D. VINDSPACH - TRIESTE
Via Cesare Battisti 10/11 vrata 16 Telefon št. 68-31
Sprejemajo se pošiljatev po pošti.

dovoljuje do preklica pri vseh nakupih plačanih v gotovini

20% popust

na vse stalne cene, napisane na izdelanih oblekah, blagu in kožuhovinah za ženske.

Krompir 35 do 40.

Zelenjad: kapusne glave 45 do 55, vrzote 30 do 35, solata endivija 60, letna solata 80, špinača 60—70, zelen radič 60—70, repa 12 do 15.

Tržni pregled.

Žita in moke: Na celem svetovnem trgu je zavladovalo v kupčiji s pšenico veliko mrtvilo, ki je poseglo tudi na italijanski trg. Kmetovalci v našem ozemlju od tega sicer niso pritisnjeni, ker pridelala naša dežela manj pšenice, kot je potrebuje, pač pa trpe radi nizkih cen in mrtvila v kupčiji kmetovalci v notranjosti države. Zato so tam cene precej nizke, četudi ni konkurence iz inozemstva, ker je italijanska pšenica zavarovana pred tujo konkurenco z veliko zaščitno carino.

Jesenska setev je večinoma izvršena; le ponekod je zadnji dež nekoliko zaustavil delo. V naši deželi ni bilo še nikdar posejane toliko pšenice kot letos in sploh opažamo, da sejejo naši kmetovalci iz leta v leto več pšenice.

Cene so danes približno sledeče (pri nakupu na vagone) za 100 kg v lirah:

pšenica	od 120 do 130
koruza domača	od 75 do 80
jugoslovanska,	
umetno sušena	75
rž	od 80 do 90
ječmen	od 95 do 100
oves (češki)	od 88 do 90
fižol (jugoslov. kok)	195
moke:	
koruzna moka stara	95
koruzna moka nova	88
bela moka 00	205
bela moka 0	183

Živina: cena živini je v bistvu nespremenjena, na zadnjih trgih skoraj nekaj nižja kot prej. Dobre vole plača mesar po 4 lire, teleta so po 5.50 lir za kg žive teže. Klavni prešiči imajo ceno od 5.60 do 6.20 lir za kg, mladi prešiči (šest do sedem tedenski) pa stanejo 100 do 120 lir za glavo.

Krma: kljub pomanjkanju krme se cene senu ne višajo, v splošnem je po 35 do 40 lir za kvintal, slama po 20; zrastle je cena otrobom, ki so po 78 do 80 lir. Ravnotako so tudi dražje orehove tropine, ki so po 105 do 108 lir za kvintal.

Vino: vinski trg je mrtev, pravih cen še ni. Briška rebula je danes cenejša kot vipavsko vino, ker je bil pridelek v Brdih izredno dober in je mnogo vinogradnikov prisiljenih, prodati vino za vsako ceno. Tako ponujajo nekateri Briči svoj pridelek tudi po 1.20, dočim ga močnejši ne oddajo niti po 1.80. Vipavsko vino gre v splošnem po 1.40 do 1.50, a kupčija je zelo mrtva. Istrsko vino, belo in črno ima ceno 1.05 do 1.20. V notranjosti države so imeli letos prav dobra vina in cena je približno taka kot pri nas, razen za šibkejša vina, ki so cenejša.

VELIKA SKLADIŠČA

ÖHLER

Corso V. E. III št. 16 TRST-TRIESTE Corso V. E. III št. 16

Pozornost vzbujajoča
razprodaja
radi

ZAČASNE SPLOŠNE
LIKVIDACIJE

po vidno nižanih cenah

20%

Nadaljuje se sezonska razprodaja.

TEDEN PLAŠČEV

VELIKA SKLADIŠČA

ÖHLER

Corso V. E. III št. 16 TRST-TRIESTE Corso V. E. III št. 16

Po čem bodi vino v gostilnah!

V gostilnah točijo nova domača vina po 3.20, 3.60 in po 4 lire liter, dočim ga prodajajo vinogradniki po 1.20 do 1.60. Nehote se vsili vprašanje, ali je upravičena taka razlika med cenami pri kmetovalcu in v gostilni? Kaj toliko podraži vino od vinogradnika do pivca? Poglejmo!

1. **Najemnina:** ponekod mora gostilničar plačevati za gostilniške prostore posebno najemnino, ki lahko pritiska na liter iztočenega vina s tem večjo svoto, čim manj se vina potoči v gostilni. Če pa računamo, da večina naših gostilničarjev ne plača posebne najemnine, ker imajo gostilniške prostore v lastnem posloju, potem je na vsak način znesek 5 vinarjev na liter v splošnem očitno previsok na račun najemnine.

2. **Prevoz in s tem navezani stroški:** mnogi gostilničarji točijo doma vino, katerega so pridelali v lastnih vinogradih ali pa točijo v sosesčini nakupljeno vino, tako da jih ne stane prevoz skoro nič. V Gorah in v nevinorodnih krajih pa imajo s prevozom vina stroške in kakšenkrat še celo zelo velike. Ponekod znašajo 20 in več lir od hektolitra. V splošnem pa bi širom dežele ne smeli računati več kot 20 vinarjev na račun prevoza vina.

3. **Užitnina:** v podeželskih občinah znaša užitnina 40, v Gorici 58, v Trstu 70 vinarjev od litra vina.

4. **Ostali stroški** so davek in usušek. Kdor kupi danes vino, ta ne more računati z višjim usuškom kot s pol odstotka na mesec; do konca prihodnjega avgusta torej s 5%, ker je vino že čisto. Računajmo davke in usušek na 10 vinarjev od litra.

Kakšno ceno dobimo? Za podeželske gostilne dobimo sledeče postavke:

nakup vina	1.50
najemnina	5
prevoz	20
užitnina	40
ostalo	20

skupaj 2.35

Skupaj torej stane gostilničarja liter vina, 2.35 lir, toči ga pa po zgoraj navedenih cenah, najmanj po 3.20. Iz tega sledi, da zasluži gostilničar pri litru vina skoraj 1 liro, mnogi tudi več, ker prodajajo vino dražje in jih vino niti toliko ne stane, kot smo zgoraj naračunali. Res je sicer, da mnogi visoko v Gorah, kjer je dovoz drag, ne zaslužijo toliko, a kljub temu bi bila tudi za najoddaljenejše gostilne v naši deželi cena 3.40 za liter letošnje vina dovolj visoka.

Na noben način pa ni v skladu z današnjimi gospodarskimi razmerami, ko vinogradnik le zelo težko in po nizki ceni prodaja svoj pridelek, da zahtevajo gostilničarji v vinorodnih krajih več kot 3.40 za liter novega vina. Že dobiček od 30% sam na sebi je zelo visok, a nekateri gostilničarji hočejo zaslužiti tudi 50 in več odstotkov in to ne od nakupne, temveč prodajne cene.

Redni trgovec se mora zadovoljiti z 20%, mnogokrat tudi z desetimi in

Zahvala.

Vsem, ki so nam stali ob strani ob prebriski izgubi našega dragega

ŠTEFANA TALJATA

se najpriskrnejše zahvaljujemo. Prav posebno pa naj gre naša zahvala g. zdravniku drju A. Serjunu za njegovo požrtvovalno skrb in nego, preč. gg. dekanu J. Vodopivcu, župniku Kodermacu, domačemu župniku za poslednjo tolažbo, pevskemu župniku Abramcu za ganljivi govor, Mostarjem za krasni venec, domačemu pevskemu zboru za ganljive žalostinke, vsem številnim prijateljem in znancem, ki so prihiteli, da ga spremijo na njegovi zadnji poti in sploh vsem, ki so na kakršenkoli način pokazali svojo ljubezen do pokojnega in nam skušali olajšati kruti udarec. Bog plačaj vsem!

Sv. Lucija, 3. novembra 1929.

Žalujuče družine TALJAT, ŠORLI, RUTAR.

Zahvala.

Ob nenadomestljivi izgubi naše nad vse dobre matere

MARIJE RUDOLF

izrekamo srčno zahvalo veleč. gg. duhovnikom, g. drju. N. Fr. Braggionu za izredno požrtvovalno pomoč v bolezni, g. Francu Hladniku iz Idrije za pomoč pri prepeljavi trupla pokojne iz idrijske bolnice, č. sestri prednici idrijske mestne bolnice, vsem darovalcem vencev in cvetja, idrijskim pevcem ter vsem sorodnikom in prijateljem, ki so spremljali pokojno na zadnji poti. Bog plačaj!

Lome - Črni vrh, dne 29. oktobra 1929.

Žalujoča družina Rudolf.

Zahvala.

Podpisana se ob bridki izgubi svoje hčerke

Jelice

toplo zahvaljuje vsem, ki so se v tolikem številu udeležili pogreba, zlasti pa darovalcem vencev, č. duhovščini, vodstvu šolske mladine, cerkvenim pevcem in vsem sorodnikom in prijateljem.

v Šempasu, 4. novembra 1929.

Žalujoča družina BELE.

Posojilnica - BILJANA - MEDANA
vabi vse člane na

redni občni zbor,

ki se vrši dne 17. novembra t. l. ob 15 uri in pol v Biljani s sledečim dnevnim redom.

1. Potrditev računov za leto 1928.
2. Volitev nadzorstva.
3. slučajnosti.

NB. V slučaju nezadostnega števila članov se vrši občni zbor pol ure pozneje z istim dnevnim redom!

Načelstvo,

Širite „NOVI LIST“.

ZAHVALA

zavarovalnici „L'UNION“ ter g. Avgustu Ravnik-u v Gorici, via Barzellini 2 in g. Domevščeku, zastopniku v Breginju za dobro cenjeno in takoj izplačano odškodnino mojega pogorelega posloja.

Anton Baloh, Homec 2.

S tužnim srcem naznanjava sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je Bog Vsegamogočni v četrtek 31. oktobra t. l. poklical k sebi v cvetu nedolžnosti najino miljenko

MARICO.

Pogreb nama nepozabne se je vršil v petek na vernih duš dan.

Tako velika kot je najina potrtost zaradi izgube drage — je tudi uteha od strani udeležencev pri pogrebu, za katero nimava zadosti priskrčnih izrazov zahvale.

Gradnje, 3. listopada 1929.

Josip in Tinca Turk.

Zelo važno za skbne gospodinje!

Zelo znižane cene. Po naravnost smešnih cenah razprodajamo razno vrstno kuhinjsko posodo in druge hišne potrebščine.

Trst, via Carducci 3
(nasproti bivši vojašnici.)

petimi % od nakupne cene. Če naj bi veljalo isto pravilo za gostilničarje, potem bi morali prodajati vino mnogo ceneje. Kogar stane po zgornjem računu liter vina 2.35 lir, bi ga moral točiti po 2.80. Ali je v celi naši deželi gostilničar, ki prodaja vino po navedeni ceni? Dvomimo! In vendar bi morali vsi naši podeželski gostilničarji v vinorodnih krajih prodajati vino po navedeni ceni, v nevinorodnih krajih naj bi bila cena nekaj višja, a ne nad 3.20.

Visoke cene letošnjemu vinu v gostilnah niso opravičljive. Zato pa: gostilničarji, dol z visokimi cenami!

Nove postave.

POSOJILA IN PRIČE.

Po italijanskem zakonu ni mogoče dokazati obstoja posojil s pričami, če presega posojilo 2000 lir.

Zato bo najbrže tudi pri nas prenehala navada posojati denar na tak način, da se izposojilo dokaže lahko samo s pričami.

Posojila na priče so bila posebno v navadi med poštnim kmečkim ljudstvom. Odslej naprej pa se bodo dajala tudi pri nas posojila na štiri oči in na priče samo med brati in najboljšimi prijatelji.

Da pa ne pade mnogoteri dolžnik zaradi prevelikega veselja nad to novico v nezavest, moramo takoj povedati, da veljajo omenjene določbe italijanskega zakona le za posojila po 1. juliju 1929.

Posojila po 1. juliju 1929.

Če si posodil po prvem juliju 1929, ali če boš komu v naprej posodil več ko 2000 lir, ne da bi ti izdal dolžnik potrebne dokumente, ne boš mogel sodnijsko izterjati tega dolga, če ga bo dolžnik tajil. Tega ne boš mogel storiti tudi v slučaju, da vsa vas priča o tem dolgu. Obstojta novih dolgov, ki presegajo 2000 lir, po italijanskem zakonu po 1. julija 1929, namreč ni mogoče dokazati s pričami.

Tudi glede posojil in dolgov izpod 2 tisoč lir je po italijanskem zakonu zabranjeno pričevanje moža, žene, staršev in otrok.

Ostanki posojil.

Kdor bo v bodočnosti posodil denar, naj si zapomni tudi tole: Omenjene določbe italijanskega zakona glede pričevanja veljajo tudi za ostanke posojil, ki jih dolžnik še ni povrnil, če tudi znašajo ti ostanke manj ko 2 tisoč lir.

N. pr.: Ivan posodi Pavlu 3000 lir in ne zahteva od njega nobenega dokumenta. Posojilo mu da samo pred pričami. Po dveh mesecih vrne Pavel polovico dolga, ostane pa Ivanu dolžan še 1500 lir. Ta znesek Pavel utaji. Ivan teh 1500 lir ne bo mogel iztožiti, če ni nobenega dokumenta. Če bi pa Ivan posodil Pavlu samo 1500 lir, jih lahko iztoži, četudi zamore dokazati obstoj tega posojila samo s pričami.

Gospodinje!

Praden kupite kakršnokoli blago, obiščite mojo trgovino, kjer dobite: Frštanj tiskan po L 1.95; flanela barvana 70 cm visoka po L 2.50; volnen mušlin 90 cm visok po L 9.90; madapolam 75 cm po L 1.95; platno za rjuhe 150 cm po L 4.50; trliš 120 cm po L 5.50; borgo Cormans po L 2.90. Ugodna prilika: sivi zefir 80 cm po L 2.90; laneno platno 80 cm po L 5.90; saten 120 cm po L 3.90.

Odeje, preproge, volnena ogrinjala, srajce, spodnje hlače, nogavice itd. itd. po zelo prijemnih cenah.

MARIJA ACCERBONI,

TRST — via Genova 21 — TRST

Zobozdravniški ambulatorij

TRST — Via delle Sette Fontane 6.

Izvršuje točno vsako delo z zlatom in kavčukom. Našim ljudem z dežele poseben popust za potne stroške. Govori se slovenski. — Delo zajamčeno! — Odprto od 9.—13. in od 15.—19. Ob nedeljah od 10.—12.

Darovi za birmo

izredno nizke cene,
velika izbira samo v

ZLATARNI F. BUDA

TRST — Corso Garibaldi 35

Zobni zdravnik dr. Robert Hlavaty

sprejema

od 9. do 13. in od 16. do 19. ure

v TRSTU

via S. Lazzaro št. 23-II.

Ob sredah in sobotah ordinira

v POSTOJNI

Avtomobilna mehanična šola, državni patent zajamčen. Vedno odprti tečaji.

Popolni tečaj
od L. 150 — naprej.

Telefon št. 73-67.

TRST, via Imbriani 14

Govorimo slovenski.

Kdor pošlje 2 L v znakah, prejme knjižičo z vsemi navodili za doseg patenta in popravila pri motorju

ELEGANTNOST!

POPOLNOST!

TRPEŽNOST!

Izdelane obleke ter moško blago dobite le v skladiščih

„ALLE GRANDI FABBRICHE“

TRST — CORSO GARIBALDI ŠT. 10 - TELEF. 79-35 — TRIESTE

Stalno bogata izbira:

Izdelane obleke, površniki Trenck - Coats Berberj, Paletots Raglan. Posamezne jope in hlače za moške in fante. - Izvanredno elegantne obleke za fantiče. — V prvem nadstropju razpolagamo z moderno

KROJAČNICO I. vrste.

Zelo bogata izbira sukna, blaga na dvojno lice za površnike, „drappe“ ter „Pettinati“ plave in črne, na rizbe ter v modernih barvah.

Sprejemamo vsakovrstna naročila ter jamčimo za točno izdelavo.

NB. Blago, katero ne ugaja, se lahko zamenja ali pa vrnemo denar.

Vsi morajo vedeti, da so čevlji

FORCESSIN

najboljši in najcenejši.

Samo v TRSTU

via Caprin 5 (Sv. Jakob)

Čevljarnica FORCESSIN Govorimo slovenski!

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje št. 263: S čim bi se odpravili mozoli z obraza?

Odgovor: Skušajte umivati obraz vsaki dan večkrat z razkuževalnim milom. Če bi to ne pomagalo, obrnite se do zdravnika, ki Vam bo znal dati pravi nasvet.

Vprašanje št. 264: V ušesu imam bolezen, katero imenujejo zdravniki »otite media suppurativo«. Bil sem že pri več zdravnikih, pa brez uspeha. Kakšna bolezen je to?

Odgovor: »Otite media suppurativo« je vnetje srednjega dela ušesa. To vnetje je pri Vas gnojno, zato se tudi imenuje suppurativo. Napačno ste napravili, da ste se obrnili na več zdravnikov. Priporočamo Vam, da se držite le enega zdravnika in tega poslušate. Bolezen je ozdravljiva, če ni že potek boleznin prestar.

Vprašanje št. 265: Večkrat smo že izmenjali ajdino seme in več vrst poskusili sejati, a vse nič ne pomaga: ajda zdivia in postane strupena. Kako je to in kako bi si mogli pomagati?

Odgovor: Divja in strupena ajda je tako imenovana tatarska ali turška ajda, katero ločite od pristne, dobre ajde po zobčatih robih. Dobra ajda ima gladke robe (ogle), divja pa zobčate. Če sejete čisto, dobro ajdo brez prisa mesli zobčate, potem ne bi mogla postati ajda divja; zato pa morate paziti na seme, med katerim ne sme biti niti enega zrna zobčate, ker se ta nepridiprav zelo bujno razvije in da obilo zrnja. Videli smo letos, da je samo eno seme zobčate ajde dalo nad 500 semen.

Ajdi pognojite s kalijevo soljo in superfosfatom.

Vprašanje št. 266: Kostanj cepimo navadno v piščal. Ali je kakšen uspešnejši način cepljenja?

Odgovor: Cepljenje v piščal, in sicer maja meseca, je najbolj uspešno. Cepi se sicer tudi v razkol. Paziti morate v vsakem slučaju, da so cepiči manj muževni kot podlaga, zato pa rezite cepiče že februarja ali marca meseca, potem pa jih shranite v pesku.

Vprašanje št. 267: Ali je res, da delajo čebele škodo na črešnjah in grozdju? Ali je res, da povzročijo vsihanje rastlin?

Odgovor: Čebele obletujejo cvetoče črešnje in s tem koristijo, ker prenašajo seme od cveta na cvet. Čebele ne škodujejo, ker posrkajo sok samo iz tistih črešenj, ki so bile načete že od kake druge živali. Čebele tudi nimajo pripravnih čeljusti ali drugih priprav, da bi načete vsako vrsto grozdja, temveč srkajo sok samo iz jagod, ki so bile načete po osah. Sicer so v Nemčiji letos baje opazili, da lahko čebela načne jagode nekega prav mehkolupinastega grozdja, a ker niso ta opazovanja še potrjena, ni mogoče z gotovostjo trditi, da čebela škodi grozdju. Črešnjevemu drevesu in trti pa čebele ne škodujejo in je prazna, da bi ta vsahnila radi čebel.

Vprašanje št. 268: Kdaj se smejo po italijanski postavi sekati drva za kurjavo v višini nad 1000 metrov? Eni pravijo od 1. septembra, drugi pa od 1. oktobra naprej.

Odgovor: Po »Pravilniku o zaščiti gozdov«, izdanem po Deželnem gospodarstvenem svetu, člen 6., je dovoljeno sekanje v gozdih, ki leže manj kot 1000 metrov visoko nad morjem v dobi od 1. oktobra do 31. marca, v višje ležečih gozdih pa od 1. septembra do 15. maja. V izjemnih slučajih se lahko dobi dovoljenje sekanja tudi od 15. maja do 15. junija, nikakor pa pred 1. septembrom.

Vprašanje št. 269: Iz česa delajo amonijak, ki ima tako močan duh?

Odgovor: Amonijak delajo na dva načina, in sicer: 1. v tvornicah za gorilni plin (v Gorici, v Trstu, na Reki, v Pulju itd.) dobe iz premoga obilo amonijakalne vode, iz katere pridelujejo potem s pomočjo žganega apna amonijak. 2. V zadnjem času se je posrečilo pridobivati amonijak umetnim potom, to je z združitvijo enega dela dušika in treh delov vodika. Dušik dobivajo iz zraku, kjer ga je največ (1/5). Duh amonijaka zavisi od izhlapevanja amonijakalnih plinov, ki izhlapevajo tudi v vseh straniščih.

Isti radovednež: Na eno vprašanje smo Vam odgovorili zadnjič v posebnem odstavku. Na ostala vprašanja ne moremo dati odgovora, ker dobite potrebna pojasnila v vsakem italijansko-slovenskem slovarju. Magistra pa pustite v miru in nam ne stavite vprašanj, ki nimajo ne za Vas in ne za druge čitatelje pomena.

Radovedni Franjo: Ste preblizu uredništva, da bi Vam v listu odgovarjali. Če pa že hočete imeti od »Novega lista« uslugo, morate na pisno nalepiti znamko.

TOLMIN

Zdravnik - kirurg - zobni zdravnik
dr. P. Ugo Netzbandt
Izvežban na klinikah na Dunaju in v Monakovem
(na Bavarskem)
sprejema
v Tolminu vsako soboto in nedeljo
(pri drju Bussiju),
V Gorici druge dneve v tednu (via Dante 10)

MODNI SALON

Velika izbira jesenskih in zimskih klobukov zadnjih novosti, po zmernih cenah.

Preoblikovanje in popravila po naročilu.

Gorica, via Mazzini 6 (ex via Municipio)

Petra Mozetičeva.

ZDRAVNICA

dr. VILMA DOMINCO,

bivša asistentinja kr. klinike za porodništvo
in ženske bolezni v Firenci

sprejema

od 10. - 12. in 15. - 16. ure
GORICA, Corso Vitt. Em. III. št. 59.

ZDRAVNIK

Dr. Gresic Adalberto
sin, po domače mladi,

sprejema vedno v svojem
ambulatoriju

v GORICI,
na Travniku (Piazza Vittoria) št. 14/1.
nad lekarno Cristofoletti.

Kmetovalci zapomnite si:

Kakor je potrebno zavarovati hišo pred ognjem, tako je tudi potrebno zavarovati vsako jesen drevje pred pedicem. To storite najceneje in najboljše z lepilnim pasom

„FIX-FERTIG“

katerega prodaja in razpošilja po pošti tvrdka

„Vinoagraria“ v Gorici

po 9 L škatla, ki zadostuje za 15 - 30 dreves.

Dobi se tudi pri „FEDERAZIONE AGRARIA CIULIANA“ v Krminu in v Trstu (Via Raffinaria št. 7) v Idriji pri Vrtnarskem društvu, in pri zadrugi v Dobravljah.

Josip Kerševani, Gorica

Piazza Cavour št. 9

Zaloga šivalnih strojev, dvokoles, gramfonov, samokresov, pušk in vseh nadomestnih delov imenovanih predmetov.

Mehanična delavnica

Gorica - Piazza Cavour št. 5

Bencin „Lampo“

Telefon št. 415. — — — Brzjavke: KERSEVANI, GORIZIA. CICLI E MACCHINE

Tvrdba Teod. Hribar - Gorica

CORSO G. VERDI št. 32

priporoča svojim starim odjemalcem domače in inozemsko blago vseh vrst, posebno veliko izbero črnega sukna za čast, duhovščino in platno znanih tovarn Regenhart & Raymann za cerkvene prte.

Perilo za neveste od najnavadnejših do najfinejših vret in ves potrebno za njihovo popolno opremo.

BLAGO SOLIDNO.

CENE ZMERNE.

Valuta — tuji denar.

Dne 6. nov. si dal ali dobil za	
1 dolar	19.05 lir
1 angl. funt	93.12 »
100 dinarjev	33.80 »
100 šilingov (avstr.)	268.75 »
100 čeških kron	56.55 »
100 nemških mark	456.87 »
100 švic. frankov	369.90 »
100 franc. frankov	75.20 »
100 belg. frankov	267.— »
Beneške obveznice 71.75; Obveznice »Consolidato« 79.65.	

Loterijske številke

sobota, dne 2. novembra.					
Bari	33	12	9	86	4
Florenca	6	58	73	33	54
Milan	31	22	43	29	69
Neapelj	9	84	50	33	4
Palermo	2	8	7	12	42
Rim	2	41	22	50	81
Turin	68	49	57	1	9
Benetke	80	14	89	62	85

Semnji v prihodnjem tednu.

Nedelja, 10. nov.: Ajdovščina, Št. Peter na Krasu.

Ponedeljek, 11. nov.: Prosek, Jelšane, Zminj, Sv. Lovreč Pazenatički, Beram, Tar, Rovinj, Ližnjan, Sv. Martin pri Labinju.

Torek, 12. nov.: Oprtalj, Bale, Sezana.

Četrtek, 14. nov.: Materija, Gorica.

LLOYD LATINO

IN

SOC. GEN. DI TRASPORTI
MARITTIMI A VAPORE

Agencija Gorica, Corso Vitt. Em. 5.

Hitre voznje v Južno Ameriko
Odhodi iz Genove:

9. novembra 1929. s parnikom

ALSINA

v Rio Janeiro in Santos L 1800
v Montevideo in Buenos Aires L 1850

Prvo potovanje

19. novembra 1929. s parnikom

FLORIDA

v Rio Janeiro in Santos L. 2100
v Montevideo in Buenos Aires L. 2150

Vožnja traja v Rio Janeiro 15 dni,
Santos 16 dni, Montevideo 18 in Buenos Aires 19 dni.

Prava domača hrana in postrežba!

Dr. VENCESLAV REVA

je otvoril 2. novembra t. l.
lastno pravno pisarno

v GORICI
via Contavalle 2/1

Odgovorni urednik: dr. Engelbert Besednjak.
Tiskala Katoliška tiskarna v Gorici.
Riva Piazzutta št. 18.

Mali oglasi.

Vsaka beseda stane 50 stot., debelo tiskana 1 liro, najmanj 5 lir. — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo. Če je navedeno posebno geslo, pošljite ponudbe ali odgovore v zaprtem ovitku, na katerem je navedeno geslo.

Oglase za vse italijanske, jugoslovanske, avstrijske in druge inozemske liste sprejema oglasni zavod G. Čehovin, Trst, Ventisettembre 65, Tel. 83—34. Nabira tudi oglase za »Novi list« in »Istarski list«.

Krone, srebro in zlato, kakor tudi staro zlato kupujem vedno po najvišjih cenah. Vsa popravila kar najhitreje. — Birmska, poročna in krstna darila. — *Moderna zlatarna*, Corso Verdi št. 13 (Gorica, nasproti novemu Zelenjadnemu trgu).

Tropinovec pristni dobite vedno v vsaki množini pri »Zadružni žganjekuhi« v Dornbergu.

Pohištvo nudi širom naše dežele znana industrija pohištva Štefan Gomišček, Solkan 280. Tu je velika izbira oprave iz trdega lesa po najnižjih cenah. Ne zamudite prilike!

Domača vina, namizna in sortirana, odaja po ugodnih cenah Kmetijsko društvo v Vipavi (Vipacco). Podružnica v Idriji.

Smilajod zdravi nadohu, poapnenje žil, odpravlja težko dihanje, kašelj in čisti kri. Priporočljivo predvsem za nad 50 let stare ljudi. Prodaja lekarna Castellano, lastnik F. Boslaffio, Trst, via C. Belli, ogel via dell'Istria 7. Pazite na novi naslov!

Upravo hiš v mestu in okolici sprejme po ugodnih pogojih uprava hiš J. Čehovin, Trst, Ventisettembre 65, Tel. 83—34.

Brivec Andrej Rojic v Gorici, se je preselil v via Arcivescovado, vogel via Stretta. Se priporoča.

Najlepše, najboljše, najcenejše obuvalo se dobi pri Rebcu v Trstu, via Carducci 36.

Poročne sobe, zelo močne, masivne po 1400.— lir, iz češnjevega lesa 1500.— lir, iz mahagonija 1600.— lir. Pohištvo je iz posušenega lesa, najboljše izdelano in po tovarniških cenah. Türk — Trst, via Battisti 12, vogal via Palestina.

Preklic.

Podpisana Bizjak Marija roj. Božič iz Dolge poljane št. 7 preklicujem tem potom vse žalitve, ki sem jih izrekla dne 4. 11. t. l. v Dolgi poljani na rovaš Bräu Oskarja živ. Teodorja iz Dolge poljane št. 49 in se mu zahvaljujem tem potom, da je odstopil od kazenske ovadbe proti meni.

Bizjak Marija.

Ne izogibajte se stare tvrdke pohištva,

ki vam nudi veliko izbero sob domačega lastnega izdelka, od najpreprostejših do najfinejših masivnih ali furniranih po najnižjih cenah.

Anton Breščak, Gorica
via Carducci št 14

Posestvo, srednje, s potrebnimi stavbami, krava (24 litrov mleka dnevno) z junčkom za odrejo, 1 telica 13 mesecev od zgornje krave, 50 kvintalov krme se proda v Skriljah (Vipavsko), po domače na Rovni.

Dve slamoreznici, predvojno blago, približno teža 165 kg, brez verige, sta na prodaj po zmerni ceni pri Milanu Deklevi, Vipava.

Prodaj Meyerjev leksikon 6. izd., daljnogled in druge knjige ali zamenjam za revijo »Čas« in »Katoliški obzornik«. Naslov pri gofriški upravi.

Petelini livornske (bele) pasme se prodajo v Sv. Križu pri Ajdovščini št. 5.

Šivilja, Parižanka (diplomirana v Parizu), izdeluje površnike, tailleur, priceše. Skrbno delo. San Nicolò 18/II, Trst.

Stanovanjska hiša, dobičkonosna, s popolno trgovinsko opravo se proda po ugodni ceni. Nabrežina št. 101.

Čebele, 20 panjev, med, 100 kg voska, proda Winkler Franc, Postojna.

Pozor! Hiša konsumnega društva v Biljah, na jako prometni točki z gostilno in trgovino ter vsem inventarjem se proda ali odda v našem po zelo ugodnih pogojih. Pojasnila daje Andrej Frančeskin, istotam.

Klavir (Konzert-Flügel) je na prodaj. Naslov pove uprava.

Gospodarska zadruga v Rihemberku je otvorila zalogo vina v Ajdovščini pri Josipu Žnidarčiču.

Neveste, pozor! Zimnice in vzmeti dobite voznine prosto za 300 lir, Jelerčič, Trnovo 2 Postojna 136.

V Trnovem pri Ilirski Bistrici se proda enonadstropna hiša št. 63. Pojasnila se dobijo na licu mesta.

Kupujem prage, bukove, hrastove in dobove, izgotovljene; pa tudi sam prevzamem sekanje. Naslov pove uprava.

Avtoriziran civilno inženirski urad

dr. ing. Gaberščik Oskar,
TOLMIN

Izvršuje vsa civilno inženirska dela in vsakovrstne projekte; napravi načrte in vse potrebno za priznanje vodnih pravic; izmeri in parcelira zemljišča; izdelava zemljiške skice za kupno-prodajne pogodbe; itd. razne cenitve za pravi-legirana posojila; itd.